

*ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ЦЕНТР ЗАОЧНОЇ ТА ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування*

«Допущено до захисту»

Завідувач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
д.е.н., професор

_____ Володимир СИБІРЦЕВ

« ____ » _____ 20 __ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
за другим (магістерським) рівнем вищої освіти
на тему:
«Формування та реалізація депозитної політики банку»

Виконала: студентка 2 курсу, групи ФС-21МЗ
ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування»
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа
та страхування»

_____ **Людмила ЩЕРБАНЬ**

Керівник: доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри фінансів, банківської справи та
страхування

_____ **Володимир СИБІРЦЕВ**

Рецензент: кандидат економічних наук, доцент
завідувач кафедри аудиту, обліку та оподаткування

_____ **Олена МАГОПЕЦЬ**

Завідувачу кафедри фінансів, банківської
справи та страхування

Сибірцеву В.В.

здобувачки другого (магістерського)
рівня вищої освіти економічного
факультету групи ФС-21МЗ

(ОПП «Фінанси, банківська справа та
страхування» спеціальності 072
«Фінанси, банківська справа та
страхування»)

Щербань Людмили Леонідівни

ЗАЯВА

Прошу дозволити мені виконати кваліфікаційну роботу за другим
(магістерським) рівнем вищої освіти на тему: «Формування та реалізація
депозитної політики банку».

«___» _____ 2022 р.

(підпис)

Погоджено:

Науковий керівник кваліфікаційної роботи:

_____ доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів,
(підпис) банківської справи страхування **Сибірцев Володимир Васильович**

«___» _____ 2022 р.

Завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування:

_____ док. екон. наук, професор **Сибірцев Володимир Васильович**
(підпис)

«___» _____ 2022 р.

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1	Сибірцев В.В.		
2	Сибірцев В.В.		
3	Сибірцев В.В.		

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання плану дослідження	до 05.10.2022 р.	
2.	Підбір та вивчення літературних джерел за темою кваліфікаційної роботи	до 20.10.2022 р.	
3.	Підготовка та подання керівнику: - першого розділу - другого розділу - третього розділу - вступу та висновків	до 30.10.2022 р. до 10.11.2022 р. до 20.11.2022 р. до 22.11.2022 р.	
4.	Подання робочого варіанту роботи керівнику	до 23.11.2022 р.	
5.	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень керівника	до 28.11.2022 р.	
6.	Нормо-контроль секретаря ЕК, перевірка на академічну доброчесність	до 10.12.2022 р.	
7.	Відгук керівника	до 11.12.2022 р.	
8.	Рецензування роботи. Підготовка документів, що подаються до ЕК (листи, довідки, інформаційний листок, висновок-виписки, опубліковані статті).	за 5 днів до захисту	
9.	Подання роботи завідувачу кафедри на допуск до захисту	за 5 днів до захисту	
10.	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень завідувача кафедри.	за 3 дні до захисту	
11.	Подання роботи та супровідних документів до ЕК	за день до захисту	
12.	Захист роботи	за графіком	

Дата видачі завдання:

«__» _____ 20__ р.

(підпис керівника)

Сибірцев В.В.

(прізвище та ініціали)

Завдання прийнято до виконання:

«__» _____ 20__ р.

(підпис здобувача)

Щербань Л.Л.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Щербань Л. Л. Формування та реалізація депозитної політики банку. Рукопис.

Кваліфікаційна робота за ступенем вищої освіти «Магістр» за ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування», спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – Центральноукраїнський національний технічний університет, Кропивницький, 2022.

У кваліфікаційній роботі визначено роль депозитної політики у забезпеченні фінансової стійкості банку, сформульовано її цілі, визначено принципи, встановлено опорні точки; на основі аналізу показників надійності і прибутковості банківських установ обґрунтовано критерії ефективності депозитної політики; проаналізовано процес формування депозитних ресурсів банків в умовах трансформації економіки; встановлено перспективні напрямки удосконалення депозитної політики комерційного банку, зведені у меморандум.

Наукова цінність одержаних результатів полягає у подальшому розвитку теоретичних положень, які визначають шляхи удосконалення формування депозитної політики банків та інструментів її реалізації у контексті формування передумов для забезпечення ефективного розвитку економіки України. Зокрема, дістали подальшого розвитку: методичні рекомендації з формування критеріїв оцінки ефективності депозитної політики банку, до яких віднесено економічну ефективність, доступність і комплексність банківських продуктів і послуг, багатоваріантність форм і урахування життєвого циклу банківського продукту; дотримання даних критеріїв дозволить банку сформувати стратегічні і тактичні напрями в організації депозитного процесу, забезпечуючи достатність ресурсної бази.

Ключові слова: комерційний банк, депозитна політика, інструменти реалізації, банківська система, надійність, прибутковість, капітал, зобов'язання, оптимізація, меморандум

SUMMARY

Shcherban L.L. Formation and implementation of the bank's deposit policy. Manuscript.

Master's Degree in Master's Degree in Finance, Banking and Insurance, specialty 072 Finance, Banking and Insurance. - Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi, 2022.

The qualification work defines the role of the deposit policy in ensuring the financial stability of the bank, formulates its goals, defines principles, establishes strong points; based on the analysis of indicators of reliability and profitability of banking institutions, the criteria of deposit policy effectiveness are substantiated. The process of formation of deposit resources of banks in the conditions of economic transformation is analysed. Established promising directions for improving the commercial bank deposit policy, summarized in the memorandum.

The scientific value of the obtained results lies in the further development of theoretical provisions that determine ways to improve the deposit policy of banks and the instruments of its implementation in the context of forming the prerequisites for ensuring the effective development of the Ukrainian economy. In particular, they received further development: methodological recommendations for the formation of criteria for evaluating the effectiveness of the deposit policy of the bank, which include economic efficiency, accessibility and complexity of banking products and services, multivariate forms and taking into account the life cycle of the banking product; adherence to these criteria will allow the bank to form strategic and tactical directions in the organization of the deposit process, ensuring the adequacy of the resource base.

Keywords: commercial bank, deposit policy, implementation tools, banking system, reliability, profitability, capital, obligations, optimization, memorandum

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКУ	8
1.1. Сучасні тенденції розвитку банківської системи України	8
1.2. Теоретична база формування та реалізації депозитної політики комерційного банку	13
1.3. Депозити як основа формування та реалізації депозитної політики банків	19
РОЗДІЛ 2. ДЕПОЗИТНА ПОЛІТИКА ТА ІНСТРУМЕНТИ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ В АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»	22
2.1. Характеристика результатів діяльності АТ «Державний ощадний банк України»	22
2.2. Поточна депозитна політика АТ «Державний ощадний банк України»	43
РОЗДІЛ 3. КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ПОКРАЩЕННЯ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»	62
3.1. Актуальні напрями осучаснення депозитної політики банківських установ	62
3.2. Пропозиції щодо удосконалення складових елементів депозитної політики АТ «Державний ощадний банк України»	66
ВИСНОВКИ	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	79
ДОДАТКИ	83

ВСТУП

Актуальність теми. Банківська система будь-якої країни повинна постійно генерувати необхідні обсяги кредитних ресурсів, тому сталий розвиток вітчизняної економіки на макро- та мікрорівні залежить від прогресу у розвитку банківської системи. Вітчизняні банки, формуючи свою політику діяльності, обов'язково мають спиратися на світові знання і досвід. Сьогоднішні потреби і майбутні економічні та фінансові запити України з точки зору механізму трансформації вільних коштів у кредитні ресурси банківської системи, потребують здійснення інноваційного переходу до економічного розвитку. Останні 10-15 років у фінансовій сфері України відбуваються постійні революційні зміни, які провокують високий ступінь динамізму фінансового ринку, на якому відбувається реалізація значної кількості фінансових, в тому числі банківських, продуктів. Основним з яких у банківській сфері є депозит. А формування і реалізація депозитної політики банку має першорядне значення, оскільки має суттєвий вплив на структуру джерел залучення коштів, створення клієнтської бази і є важливою складовою частиною ефективного гнучкого управління активами і пасивами банку.

Питанням формування і реалізації депозитної політики банків в Україні до останнього часу не приділялося належної уваги. Це пов'язано з тим, що попит на банківські послуги значно перевищував пропозицію, а такі умови як висока інфляція і наявність дешевих ресурсів забезпечували і продовжують забезпечувати високу норму прибутку при реалізації банківських продуктів. При цьому змінювалась і природа банківських ризиків. Не останню роль в цих процесах відіграє ринок міжбанківського кредитування. Він добре виконує функцію рефінансування «продовжених» операцій, і дозволяє банкам на належному рівні підтримувати прийнятну структуру залучених коштів.

Отже, актуальність теми кваліфікаційної роботи обумовлена істотним підвищенням специфічної ролі особливостей формування та ефективності реалізації депозитної політики у забезпеченні стійкості і надійності банківської

системи України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед наукових досліджень депозитної політики комерційних банків слід відзначити роботи А. Белоглазової, В. Вікулова, А. Вожжова, Н. Волкової, В. Гейця, О. Дзюблюка, В. Дугласа, П. Друкера, С. Козьменка, П. Конюховського, В. Корнєєва, А. Кононенко, В. Купчинського, І. Ларіонової, Г. Панової, Ю. Половньюва, М. Портера. Всі вони спрямовані на розробку понятійного апарату формування складових частин та реалізації елементів депозитної політики банку.

Результати досліджень у сфері моделювання, розробки механізмів, способів і методів депозитної політики містяться у роботах В. Бансала, І. Вінніченка, І. Готовчикова, В. Іванова, О. Карачуна, О. Касимової, О. Лаврушина, І. Лукасевич, В. Малютіна, Дж. Ф. Маршала, Р. Ольхової, А. Саркісяна, Л. Сергєєвої, В. Стельмаха, О. Стоянової, Л. Сухової, Г. Тіссена, Е. Уткіна, В. Федотова.

Критичний аналіз робіт вказаних вище науковців зумовив необхідність систематизації існуючих уявлень про різноманітні концепції формування та реалізації оптимальної депозитної політики банку. Мова йде про те, що у багатьох наукових дослідженнях вітчизняних та закордонних фахівців питання комплексної розробки депозитної політики банку не розглядаються. Хоча абсолютно зрозуміло, що така політика банку повинна ув'язувати і поєднувати економічні, соціальні, політичні цілі як складові частини управління всією банківською системою.

Актуальність і недостатня наукова розробленість питань формування та реалізації депозитної політики банку, а також обґрунтування її ролі в забезпеченні фінансової стійкості і стабільності функціонування, визначили вибір теми, мету і завдання дослідження.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є подальший розвиток теоретичних положень, розробка методичних і практичних підходів та рекомендацій щодо побудови механізму формування та

інструментів реалізації депозитної політики банку. Остання, в свою чергу, повинна забезпечити перспективний розвиток банківської установи.

Для досягнення поставленої мети у кваліфікаційній роботі поставлено і вирішено такі завдання:

- визначено роль формування та реалізації депозитної політики у забезпеченні фінансової стійкості банку;
- сформульовано цілі і визначено принципи формування та реалізації депозитної політики банку;
- на основі аналізу показників надійності і прибутковості банківської установи обґрунтовано критерії ефективності реалізації депозитної політики;
- встановлено перспективні напрямки удосконалення механізму формування та реалізації депозитної політики банку, зведені у меморандум.

Об’єкт дослідження – комплекс економічних відносин між банками та іншими фінансовими інституціями (фізичні особи, домогосподарства, підприємства, фінансові організації), які виникають у процесі формування та реалізації депозитної політики банку.

Предмет дослідження – інструменти розробки, формування і реалізації депозитної політики банку та їх вплив на ефективність і фінансову стійкість банківської установи, банківської системи та фінансово-економічних процесів у країні.

Методи дослідження. Теоретичну і методичну основу проведеного дослідження становлять наукові положення, обґрунтовані в роботах класиків економічної теорії, провідних сучасних вітчизняних і зарубіжних учених. Використані у роботі методи дослідження стосуються питань формування та утримання на належному рівні ресурсного потенціалу банківських установ, інструментів розробки, формування, підтримки і реалізації їх депозитної політики.

Наукова цінність одержаних результатів полягає в подальшому розвитку теоретичних положень, які визначають шляхи вдосконалення механізму формування і інструментів реалізації депозитної політики у

контексті вивчення сучасних передумов для забезпечення ефективного розвитку економіки України. Зокрема, дістали подальшого розвитку: рекомендації з формування критеріїв оцінки ефективності розробки, формування і реалізації депозитної політики банку, до яких віднесено економічну ефективність, доступність і комплексність банківських продуктів і послуг, багатоваріантність форм і урахування життєвого циклу банківського продукту. В свою чергу, дотримання даних критеріїв дозволить банку сформувати стратегічні і тактичні напрями в організації процесу формування та реалізації депозитної політики, забезпечуючи, при цьому, достатність власної ресурсної бази та ресурсної бази банківської системи в цілому.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що використання запропонованих у кваліфікаційній роботі пропозицій і рекомендацій у сфері формування і реалізації депозитної політики банку сприяє підвищенню ефективності функціонування банківської системи України та її узгодженості із завданнями забезпечення економічного зростання фінансової системи країни.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та наукові результати кваліфікаційної роботи обговорювалися і отримали позитивні відгуки на LVI науково-технічній конференції здобувачів вищої освіти в рамках Дня науки – 2022 Центральноукраїнського національного технічного університету (12 травня 2022 р., м. Кропивницький).

Публікації. При підготовці наукового дослідження автором опубліковано тези «Механізм державного захисту добробуту населення в умовах воєнного стану».

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота містить титульну сторінку, анотацію, зміст, вступ, основну частину, яка складається з трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Робота викладена на 82 сторінках, містить 6 таблиць, 3 рисунки, 6 додатків. Список використаних джерел охоплює 43 найменування.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКУ

1.1. Сучасні тенденції розвитку банківської системи України

Повномасштабне вторгнення росії в Україну кардинально змінило всі сфери життєдіяльності країни. Активні бойові дії призводять до руйнування інфраструктури та виробничих потужностей, загибелі громадян та значного зростання вимушеної міграції. Порушення ланцюгів постачання та виробничих процесів, нерівномірний попит, збільшення витрат бізнесу, фізичне знищення активів багатьох підприємств спровокувало зростання споживчих цін. Стрімко подорожчали продукти харчування, фармацевтичні товари та пальне. Вплив облікової ставки на функціонування грошово-кредитного та валютного ринків за поточних умов є обмеженим.

З початком війни фінансові установи запровадили кредитні канікули та знизили комісії за користування своїми послугами. Це негативно відобразилось на процентних та комісійних доходах. Також вагомий вплив на результати діяльності банківської системи мають значні обсяги сформованих резервів під очікувані збитки через наслідки війни.

З перших днів російської агресії Урядом та Національним банком України запроваджено ряд заходів, спрямованих на захист економіки, підтримку обороноздатності держави та безперебійне функціонування банківської системи. З 24 лютого 2022 року було зафіксовано офіційний обмінний курс гривні до долара США, запроваджено контроль за рухом капіталу - заборонено інвестиції та репатріація доходів компаній за кордон, призупинено роботу валютного ринку України - іноземну валюту можна придбати лише для оплати критичного імпорту і лише в безготівковій формі, встановлено ліміт зняття коштів за кордоном. Національним банком України збережено повну свободу для проведення безготівкових розрахунків,

запроваджено особливий інструмент підтримки банківської ліквідності - бланкове рефінансування. Дії Уряду та Національного банку України сприяють економному використанню міжнародних резервів.

Загальне зниження бізнес-активності та падіння попиту на кредити й банківські послуги надалі негативно впливатиме на прибутковість банків. Втрати від кредитного ризику очікувано зростатимуть з огляду на поступовий вплив економічної кризи на діяльність позичальників.

Проте, сучасні тенденції розвитку банківської системи України вказують на те, що протягом останніх років вона перетворилась на одну з найбільш динамічних, стійких і стабільно працюючих сфер національної економіки.

Успішне функціонування банківської системи України підкріплюється відповідним законодавчим забезпеченням, яке було розпочато прийняттям у 1991 році Закону України «Про банки та банківську діяльність». Починаючи з цього часу, науковці виділяють кілька етапів створення, формування та розвитку національної банківської системи, які подано в таблиці 1.1 [7].

Таблиця 1.1

Етапи формування та розвитку банківської системи України

	Роки	Етапи розвитку
1.	1991 — I півріччя 1992	Перереєстрація українських комерційних банків та початок формування банківської системи України як незалежної держави
2.	II півріччя 1992 — 1993	Розвиток банківської системи України на етапі становлення економічного та політичного суверенітету
3.	1994—1996	Розвиток банківської системи на першому етапі реалізації курсу економічних реформ монетарними методами
4.	1997—1998	Розвиток банківської системи в умовах поглиблення фінансово-економічної кризи, поступового переходу до поєднання монетарних методів управління економікою зі заходами щодо її структурного реформування
5.	1999 — 2008	Розвиток банківської системи в умовах реструктуризації економіки, падіння доходності банківських операцій, укрупнення та консолідації капіталу банків
6.	2009- донині	Криза 2008-2009 рр. та тенденції останніх років

Джерело: [7]

У 1991 році одразу після проголошення незалежності України, почався перший етап формування та розвитку банківської системи України – «перереєстрація комерційних банків в Українській республіканській книзі реєстрації банків, валютних бірж та інших фінансово-кредитних установ» [11, с. 384]. За прийнятим у цьому році законом банківська система України була побудована за принципом двоступінчатості: на першому рівні – Національний банк України, на другому – комерційні банки. Цей принцип добре зарекомендував себе в країнах із ринковою економікою й передбачає чітке розмежування сфер діяльності Національного банку України і комерційних банків.

Другий етап в історії формування і розвитку банківської системи України називають «періодом створення банків «нової хвилі», коли більшість із них створювались як «кишенькові» банки підприємств або приватних осіб і мали змогу розвиватися порівняно безперешкодно» [11, с. 30]. Протягом 1993 року в Україні було створено близько 100 дрібних комерційних банків такого типу.

Третій етап формування і розвитку банківської системи України характеризується початком проведення радикальної економічної реформи на основі застосування монетарних методів управління економікою. Протягом 1994-1996 років Національний банк України встановив та ввів у практику єдині правила діяльності українських банків [20, с. 140].

На четвертому етапі формування і розвитку банківської системи України «основним завданням була не інтенсифікація розвитку банківських установ та максимізація дохідності їх діяльності, а забезпечення фінансової стійкості, платоспроможності та ліквідності банківської системи загалом» [20, с. 141]. З метою реформування банківської системи в Україні у цей період, а саме 7 грудня 2000 р. Верховною Радою України була прийнята нова редакція Закону України «Про банки та банківську діяльність», яким уточнено створення та функціонування дворівневої банківської системи України.

На п'ятому етапі (1998 – 2008) розвиток банківської системи України відбувався в умовах реструктуризації економіки, падіння дохідності

банківських операцій, укрупнення та консолідації капіталу банків і завершився початком фінансово-економічної кризи 2008-2009 років.

Після виходу з кризи, на шостому етапі (з 2009 року по теперішній час), банківська система України функціонувала і продовжує функціонувати в умовах достатньо стабільної ліквідності [11, с. 46]. Цей етап характеризується значною політичною та військовою нестабільністю. Вона була притаманна Україні починаючи з 2014 року і, безумовно, мала значний негативний вплив на розвиток банківської системи. Зокрема, експерти періодично констатували значний відтік клієнтських коштів і падіння якості клієнтського портфелю. В умовах російсько-української війни на банківський сектор впливає депресія економічної активності і погіршення стану державних фінансів; як результат – напруга на грошово-кредитному ринку, зниження довіри до банківської системи та національної валюти.

Спостереження за банківським сектором показує, що банківська криза 2015–2018 рр. дозволила системі позбутись слабких банків, діяльність яких носила ризикований характер. Звісно, це були втрати для економіки, але після того, як збанкрутували всі, хто не зміг впоратись з ризиками, в системі залишилися банки, які створили певний запас міцності. Такий фактор став одним з ключових, що забезпечив проходження банківською системою випробування коронакризою. За 2020 рік національна економіка і банківська система адаптувалися до специфічних особливостей роботи в умовах вірусної кризи. У банківській сфері, зокрема, пом'якшенню наслідків кризи сприяли реорганізація каналів збуту та оптимізація систем обслуговування і мережі відділень. У підсумку, банківський сектор навіть у складні часи залишався прибутковим, а важливу роль у процесі отримання комерційними банками максимального прибутку відіграє їх депозитна політика.

Станом на сьогодні, банківська система України впевнено справляється з усіма сучасними викликами. В оприлюдненому звіті Національного банку України про діяльність фінансового сектору за підсумками I кварталу 2022 року зазначено, що «фінансова система України в сучасних воєнних умовах є

інституційно спроможною, забезпечує грошовий обіг, не допустила паніку на фінансових ринках, як це сталося у 2014 році, забезпечує безперебійну грошову підтримку» [15].

Як і очікувалося на початку квітня у відносно спокійних регіонах поступово почав відновлюватись бізнес і налагоджуватись логістичні потоки. Слід відзначити вчасне рішення і позитивний вплив на ситуацію щодо державних гарантій на банківські депозити.

«Кошти фізичних осіб за I квартал за балансовими даними навіть збільшилися на 5,6%. Але, якщо прибрати фактор девальвації гривні, то має місце зменшення загального обсягу на 1,6%. У фінансових потоках має місце приріст гривневої складової майже на 46 млрд грн, при від'ємних валютних потоках майже на \$850 млн. Ці цифри вказують на довіру громадян до заходів, які проводить монетарна влада» [15].

Кошти юридичних осіб у банківській системі за I квартал зменшилися на 10,9% за балансовими даними, з урахуванням девальвації обмінного курсу гривні на 16,9%. Бізнес зменшив залишки коштів у банківській системі майже на 75 млн грн та \$950 млн у валютному еквіваленті. З урахуванням втрат основних фондів, логістичних можливостей, експортно-імпортних потоків, очікувати приросту в обігових коштах бізнесу за цей період було не варто.

Відновлення кредитування в умовах воєнної агресії відбувається за рахунок програм уряду щодо компенсації процентних витрат, тому результат можна вважати задовільним. Слід зазначити, що НБУ ухвалив рішення про підвищення ліквідності банківської системи шляхом зменшення вимог щодо формування резервів.

Залишки на рахунках українських клієнтів у іноземних банках зменшилися з майже \$5 млрд до \$2,5 млрд, що вказує на значний вплив валютної ліквідності й суттєве збільшення операцій щодо використання банківських карток за кордоном.

Отже, з урахуванням форс-мажорних обставин, можемо сміливо констатувати, що у банківській системи України вистачило ліквідності

витримати потужний неочікуваний удар і вона успішно продовжує виконувати свої специфічні функції: створення грошей і регулювання грошової маси; зміни розмірів й строків грошових капіталів та фінансових ризиків; забезпечення стабільності банківської сфери та грошового ринку. При цьому найважливішою функцією банківської системи України залишається «забезпечення безперебійного грошового обігу капіталу, надання можливостей отримання необхідного фінансування підприємствам, державі, приватним особам, а також створення сприятливих умов для вкладання коштів з метою нагромадження заощаджень у національній економіці» [6] шляхом формування та реалізації комерційними банками ефективної депозитної політики.

1.2. Теоретична база формування та реалізації депозитної політики комерційного банку

Теоретичну базу депозитної політики комерційних банків складають роботи Дж.М.Кейнса та М.Фрідмена. У роботах цих авторів вказується на пряму залежність між заощадженнями, споживанням і депозитною політикою. А також констатується необхідність розробки, формування та реалізації кожним комерційним банком власної конкурентоздатної депозитної політики. З точки зору підвищення ефективності діяльності сучасних комерційних банків зазначені вище позиції кожен сучасний банк повинен розглядати як обов'язкові для покращення якості банківського обслуговування клієнтів і перспектив удосконалення банківського менеджменту. Тільки за таких умов процеси формування, розробки та реалізації депозитної політики банку трансформуються у комплекс різноманітних заходів для формування портфеля депозитних ресурсів, визначення конкурентних позицій у банківському секторі і забезпечення стійкості і надійності ресурсної бази банківських установ.

На думку І.М. Мельникової, «депозитна політика комерційного банку – це комплекс заходів щодо формування асортименту високоякісних депозитних послуг, різноманітних форм та методів залучення коштів з метою забезпечення

стійкості та надійності депозитної ресурсної бази для забезпечення конкурентних переваг комерційного банку на фінансовому ринку. Слід наголосити на необхідності завоювання комерційним банком конкурентних позицій на фінансовому ринку, оскільки конкурентна боротьба за потенційні депозитні кошти у подальшому розгортатиметься не тільки серед банків, а й серед інших фінансових інститутів (страхових, інвестиційних компаній, пенсійних фондів тощо)» [38].

Як зазначають Р. Коцовська, В. Ричаківська, Г. Табачук, Я. Грудзевич, М. Вознюк, «депозитна політика комерційного банку – це стратегія і тактика банку щодо залучення грошових коштів вкладників та інших кредиторів і визначення найефективнішої комбінації їх джерел. Депозитна політика підпорядковується загальним банківським вимогам, тобто поєднанню ліквідності, дохідності й ризику» [31, с. 121].

«Загальні критерії оптимальності депозитної політики виглядають наступним чином:

- зв'язок депозитних, кредитних та інших операцій банку між собою для підтримки його стабільності, надійності, фінансової стійкості;
- диверсифікація ресурсів банку з метою мінімізації ризику;
- сегментування депозитного портфеля (за клієнтами, послугами, ринками);
- диференційований підхід до різних груп клієнтів;
- конкурентоздатність банківських депозитних продуктів тощо» [28].

На підставі визначень депозитної політики банків можна не важко встановити її важливу роль у покращенні результатів банківської діяльності, підвищенні ефективності залучення та акумулювання ресурсів, визначенні пріоритетних перспективних напрямків розвитку депозитних операцій.

«На мікроекономічному рівні – рівні конкретного банку – роль депозитної політики виявляється у забезпеченні стабільності та стійкості банку, його рентабельності, ліквідності і надійності, а також адекватності його діяльності потребам клієнтів» [10].

«Комерційному банку важливо розробляти депозитну політику насамперед тому, що це дає можливість регулювати, управляти, раціонально організовувати взаємини між банком і його клієнтами щодо зворотного руху коштів. У процесі розробки депозитної політики комерційного банку необхідно враховувати рівень розвитку суспільства, банківської системи держави і конкретного банку» [39].

«Депозитна політика є важливою складовою стратегії банку в управлінні активами та пасивами, оскільки сприяє формуванню коштів для проведення активних операцій з метою отримання прибутку. Визначення методологічних засад формування і реалізації депозитної політики банку є необхідною умовою функціонування банківських установ та здійснення останніми активних операцій. В даному випадку йде мова про розуміння депозитної політики банку як окремого процесу розробки й реалізації системи пріоритетів і цілей депозитної діяльності банку та її регламентування за всіма необхідними параметрами – залучення депозитів, оформлення депозитних операцій, управління депозитними ресурсами й ризиками» [18, с.8].

Процеси формування та реалізації депозитної політики тісно пов'язані і вимагають від банків дотримання низки важливих принципів, оскільки останні чинять суттєвий вплив на кінцеві результати діяльності банківської установи.

Так, обов'язковою умовою проведення ефективної депозитної політики є дотримання принципу ліквідності. Це зумовлено тим, що за розмірами і структурою пасивів банку визначаються його можливості щодо проведення активних депозитних операцій як за ступенем ризику, так і термінами вкладення коштів. У свою чергу, характер активних депозитних операцій і попит на них з боку клієнтів банку потребують формування і реалізації адекватної ресурсної підтримки. Найважливіше значення для такої підтримки мають структура, розміри і стійкість ресурсів банку (в першу чергу, депозитних). Дотримання принципу стійкості ресурсної бази потребує від банку приділення більшої уваги таким надійним ресурсним джерелам, як строкові депозити. Завдяки саме цим депозитам банки можуть вільно

використовувати і розпоряджатися залученими ресурсами у межах правильно визначеного терміну за умови адекватного резервування. Світовий і національний досвід банківської сфери сьогодні демонструє належність до найстійкіших ресурсів банків депозитів фізичних осіб, оскільки саме по цим депозитам спостерігається значно менший рух коштів, ніж по депозитам юридичних осіб.

Дотримання принципу депозитного відсотка також є важливим чинником успішності депозитної політики банку, оскільки процентна політика виступає одним із показників надійності і стабільності ресурсної депозитної бази. Одержання доходів від вкладених у банк коштів є для фізичних і юридичних клієнтів суттєвим стимулом до активізації внесків. Тому, процентна політика у вигляді процентних ставок по депозитам повинна відповідати двом важливим умовам: бути привабливою для потенційних вкладників і не повинна різко перевищувати нижню межу процентної маржі між активними і пасивними операціями банку. Це при тому, що «розмір депозитного процента комерційний банк встановлює самостійно, виходячи з облікової ставки НБУ, стану грошового ринку і власної депозитної політики» [12]. А «більш стійкі у фінансовому плані банки, які турбуються про підтримку своєї ліквідності і платоспроможності, пропонують процентні ставки за депозитами не вищі за середньогалузеві» [33]. Коли банк стикається з нестабільністю ресурсної бази, він не може проводити ефективну кредитну політику і змушений коригувати свою депозитну політику шляхом встановлення більш високого відсотка за строковими депозитами юридичних і фізичних осіб, намагаючись тим самим розширити і стабілізувати свої ресурси шляхом залучення більшої кількості депозитних коштів. Але «залучення ресурсів за високою процентною ставкою вимагає від банку здійснення вкладень під вищий процент, тобто вкладення, як правило, більш ризиковані, і вкладники замість доходу можуть втратити і сам депозит у разі банкрутства банку» [12, с. 225].

Якісно розроблена, сформована і реалізована депозитна політика, що має максимально задовольняти різноманітні цільові потреби клієнтів шляхом

розробки і впровадження модифікацій окремих депозитів, передбачає встановлення детально обміркованих параметрів депозитних продуктів. Це дає змогу залучати більшу кількість клієнтів, завойовувати нові сегменти ринку й проводити успішну конкурентну боротьбу. «У разі досягнення цієї мети можна зробити висновок про дотримання банком принципу гнучкої асортиментної цінової політики, об'єктами якої у сфері депозитної діяльності є:

- розміри процентних ставок;
- умови нарахування і сплати процентів;
- мінімальна сума відкриття депозитного рахунка;
- можливості встановлення індивідуальних процентних ставок для окремих категорій клієнтів» [3, с. 97].

В процесі формування та реалізації депозитної політики комерційні банки здійснюють оперативне ресурсне регулювання роботи з коштами та депозитами. Відбувається таке регулювання у вигляді щоденного порівняння очікуваних і фактичних надходжень із зобов'язаннями банку, які підлягають виконанню. В разі появи вільних коштів, останні спрямовуються на збільшення активних операцій, а також розміщуються, реалізуються або обмінюються на міжбанківському ринку. В свою чергу, результати оперативного ресурсного регулювання роботи з депозитами, як основні критерії ефективності реалізації депозитної політики, виступають основою складання перспективних планів розвитку і прогнозних показників.

В сучасних умовах життєдіяльності банківської системи України дуже важливим є розв'язання проблеми формування депозитних ресурсів. Зробити це можливо лише через перегляд чинного механізму формування та реалізації депозитної політики для всіх без винятку банків. В першу чергу мова йде про побудову депозитних взаємовідносин між банками та фізичними і юридичними особами, які виконують роль вкладників, відповідно до вимог реальної економічної ситуації, соціально-економічних і політичних цілей розвитку суспільства та сучасної банківської практики. Наступною складовою механізму виступає організація депозитної діяльності банку, яка в свою чергу сприяє

формуванню депозитних ресурсів банку. За допомогою ефективних методів управління процесами залучення депозитів, моніторингу і контролю за депозитною діяльністю банк завершує побудову механізму формування та реалізації ефективної і дієвої депозитної політики (рис. 1.1).

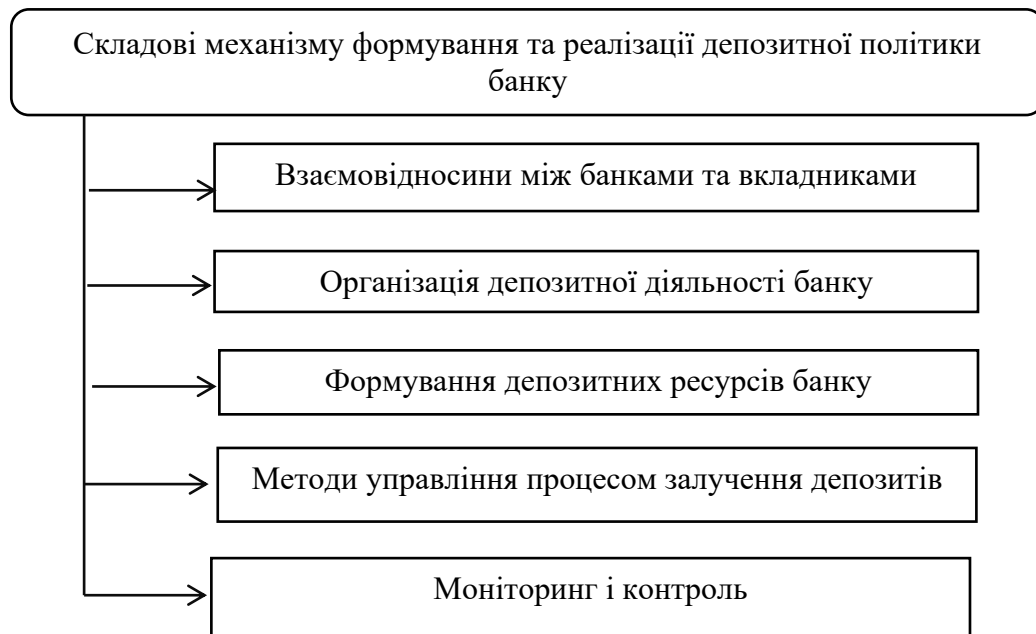

Рис. 1.1. Складові механізму формування та реалізації депозитної політики банку

Джерело: [24]

З точки зору побудови механізму формування та реалізації депозитної політики, а також надійності та економічної безпеки банків, важливе значення мають інструменти депозитної політики, які розроблялися і вдосконалювалися такими вченими, як: Л. Батракова, В. Кочетков, В. Павлюк, С. Х'юз, А. Мейдан, але продовжують залишатись предметом наукових дискусій.

Сучасні дослідження інструментарію формування та реалізації депозитної політики банку вирішують питання чіткого визначення методів, за допомогою яких інструменти депозитної політики створюватимуться і коректуватимуться. «У даний час спостерігається перехід від неформальних методів, таких як управлінська інтуїція, до формальних. Кінцевою метою застосування даних

методів є одержання можливості створення настільки довершеного інструментарію, щоб до нього включалися всі основні аспекти діяльності банку, які стосуються формування його ресурсного потенціалу, всі значущі змінні та пов'язані з цим і прийняті рішення, і ті, які будуть прийняті» [41, с. 145].

Отже, з огляду на специфіку процесів, принципів, форм і методів формування та реалізації депозитної політики банку, правильно, на наш погляд, зробити такий висновок: «депозитна політика виконує одну дуже важливу функцію – функцію оптимізації депозитного процесу» [41, с. 141]. Завдяки реалізації саме цієї функції відбувається створення умов для досягнення основної мети функціонування комерційного банку – ефективної пролонгації взаємовідносин між банками та їх клієнтами.

Взаємовідносини між банками та клієнтами відображаються у депозитних угодах, носять добровільний, цільовий характер і не обмежуються сумами та кількістю рахунків у банку. Взаємовідносини, що виникають між банками та їхніми контрагентами з приводу депозитної діяльності, слід розглядати як динамічну, складну економічну категорію, характер якої змінюється під впливом дії суб'єктивних і об'єктивних чинників, а саме: фінансової політики держави, нормативно-законодавчої бази, економічної та політичної ситуації у країні, розвитку фінансово-кредитної інфраструктури, фінансового стану контрагентів, які користуються депозитними послугами банку тощо.

1.3. Депозити як основа формування та реалізації депозитної політики банків

За Законом України «Про банки та банківську діяльність» «депозит - це кошти в готівковій або у безготівковій формі, у валюті України або в іноземній валюті, які розміщені клієнтами на їх іменних рахунках у банку на договірних засадах на визначений строк зберігання або без зазначення такого строку і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору» [32, с. 86];

«Термін «депозит» затвердився у переліку фінансових послуг як розміщення клієнтом тимчасово вільних грошових коштів на рахунку в банку з метою отримання доходу у вигляді відсотків на внесені кошти» [29, с. 608].

Основні види сучасних депозитів у депозитній діяльності комерційних банків представлено на рис.1.2.

Рис. 1.2. Види депозитів

Джерело: складено автором

Депозити до запитання – це зобов'язання банку перед клієнтами, які не мають конкретного строку. Кошти на вкладах до запитання розміщуються на поточних, бюджетних рахунках комерційного банку і можуть бути видані вкладнику на його вимогу в будь-який час. Умови сплати і отримання відсотків за залишками коштів на вкладних рахунках до запитання визначаються у двосторонніх угодах. Внески до запитання дозволяють клієнтам постійно мати необхідну кількість коштів в ліквідній формі для здійснення поточних розрахунків. Депозитний відсоток за вкладами до запитання - низький.

Строкові депозити на визначений термін – зобов'язання банку перед клієнтом, які мають певний строк, визначений у депозитній угоді. За строковими депозитами банки виплачують більш високі відсотки, ніж за депозитами до запитання.

Різновидом довгострокових депозитів на визначений термін є депозитні сертифікати. «Депозитний (ощадний) сертифікат – це письмове свідоцтво

комерційного банку про депонування грошових коштів, що засвідчує право вкладника або його правонаступника на отримання після закінчення встановленого строку суми внеску та відсотків за ним; це письмове свідоцтво банку про внесення депонентом грошових коштів на депозит. На депозитних сертифікатах зазначається термін вилучення коштів і розмір належного відсотка» [35].

Ощадні вклади – це довгострокові вклади населення, розміщуванні у банках з метою зберігання і нагромадження.

З позицій формування та реалізації ефективної депозитної політики у банківській сфері важливе значення мають міжбанківські депозити, які надаються в межах кореспондентських відносин між банками і відіграють роль інструмента налагодження тісніших відносин співробітництва між банками. Іноді банки використовують у своїй діяльності так звані гарантійні депозити. Вони відкриваються на вимогу банку-кредитора у випадку, коли у нього існують сумніви щодо знецінення активів, або є ризик неплатоспроможності клієнта-позичальника.

Вітчизняні комерційні банки працюють також з так званими дилінговими депозитними рахунками на яких кошти розміщуються на депозитному рахунку в національній валюті. Потім клієнт, використовуючи котирування основних валют (долар США, німецька марка, британський фунт стерлінгів), які йому щоденно подає обслуговуючий банк, за власним бажанням може змінювати валюту вкладу. Додатковий дохід при цьому може бути отриманий за рахунок різних відсоткових ставок і курсових різниць.

Дисциплінує комерційний банк, вимагає від нього ефективного залучення і використання всіх видів залучених ресурсів, саме депозитна політика, побудову та дієві практичні інструменти формування та реалізації якої на прикладі АТ «Державний ощадний банк України», буде розглянуто у наступному розділі кваліфікаційної роботи.

РОЗДІЛ 2

ДЕПОЗИТНА ПОЛІТИКА ТА ІНСТРУМЕНТИ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ В АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»

2.1. Характеристика результатів діяльності АТ «Державний ощадний банк України»

Акціонерне товариство «Державний ощадний банк України» (у матеріалах звітності - Ощадбанк) є однією з найбільших банківських установ України. На ринку фінансових послуг банк діє відповідно Ліцензії Національного банку України № 148 від 05.10.2011 р. на право здійснення банківських операцій.

Місія АТ «Державний ощадний банк України» - змінюватись та ініціювати позитивні зміни в країні, бути банком першого вибору, емоційно близьким кожному українцю.

Стратегічна мета - бути прибутковим, комерційно орієнтованим банком з високою стійкістю бізнесу, лідером у частині інновацій та задоволенні клієнтських потреб.

Корпоративними цінностями АТ «Державний ощадний банк України» є: людина, розвиток, прозорість.

АТ «Державний ощадний банк України», маючи розгалужену мережу установ, є одним із найбільших фінансових інститутів України і пропонує своїм клієнтам максимально повний перелік банківських послуг. Він був і залишається універсальним системним банком, який обслуговує як роздрібних клієнтів, так і корпоративний, мікро-, малий та середній бізнес. Посідає друге місце серед банків України за розміром активів та перше місце за обсягом чистого кредитного портфеля, а також займає другу позицію за пасивами. Також АТ «Державний ощадний банк України» є найбільшим в Україні банком за кількістю відділень і другим за розмірами інфраструктури карткового бізнесу (кількість банкоматів та платіжних терміналів).

Далі, з метою поглибленого і розширеного аналізу результатів діяльності банку звернемось до консолідованих звітів про управління, фінансової звітності та звітів незалежних аудиторів за 2019-2021 роки [21,22,23].

Отже, відповідно до своєї бізнес-моделі АТ «Державний ощадний банк України» є універсальним банком, який надає пріоритетне значення розширенню роздрібного, мікро-, малого та середнього бізнесу (ММСБ), утримуючи при цьому міцні позиції за напрямом корпоративного бізнесу.

Станом на кінець 2021 року розподіл активів АТ «Державний ощадний банк України» був наступним: «55% - інвестиційний портфель; 32% - чистий кредитний портфель; 13% - інші активи. Кредитний портфель представлено насамперед заборгованістю корпоративних клієнтів - 69%, а також фізичних осіб - 18% та клієнтів ММСБ - 13%. Портфель строкових депозитів на 88% складається з коштів фізичних осіб, на 9% - з коштів клієнтів ММСБ та на 3% - з коштів клієнтів корпоративного бізнесу. Більша частина процентних доходів Ощадбанку формується за рахунок кредитів, наданих юридичним особам, та інвестицій у цінні папери» [23].

Станом на кінець 2020 року розподіл активів АТ «Державний ощадний банк України» був наступним: «56% - інвестиційний портфель; 27% - чистий кредитний портфель; 17% - інші активи. Кредитний портфель представлено насамперед заборгованістю корпоративних клієнтів - 78% (частка у чистому кредитному портфелі), а також фізичних осіб - 14% та клієнтів ММСБ - 8%. Портфель строкових депозитів на 81% складається з коштів фізичних осіб, на 11% - з коштів клієнтів ММСБ та на 8% - з коштів клієнтів корпоративного бізнесу» [22].

Станом на кінець 2019 року розподіл активів АТ «Державний ощадний банк України» був наступним: «46% - інвестиційний портфель (переважно цінні папери); 26% - кредитний портфель; 28% - інші активи. Кредитний портфель представлено насамперед заборгованістю корпоративних клієнтів - 80%, а також фізичних осіб - 12% та клієнтів ММСБ - 8%. Портфель строкових депозитів на 83% складається з коштів фізичних осіб, на 11% - з коштів клієнтів

ММСБ та на 6% - з коштів клієнтів корпоративного бізнесу» [21].

АТ «Державний ощадний банк України» як універсальна фінансова установа пропонує широкий спектр банківських продуктів та послуг.

До основних продуктів роздрібного бізнесу належать:

- пасивні продукти - строкові депозити, зарплатні проекти, пенсійні й соціальні рахунки, спеціальні поточні рахунки та дебетові картки (в т.ч. цифрові та віртуальні);
- активні продукти - автокредитування, споживче та іпотечне кредитування, кеш-кредити, кредитні картки, державні програми стимулювання енергоефективності;
- продукти, що генерують комісійний та торговий дохід, - платежі фізичних осіб, внутрішні та міжнародні перекази, оренда індивідуальних сейфів, обмін валют, операції з банківськими металами;
- додаткові сервіси - система дистанційного обслуговування «Ощад 24/7», кваліфікований електронний підпис.

Основні продукти ММСБ включають:

- пасивні продукти - строкові депозити, депозити на вимогу, поточні рахунки;
- активні продукти - кредитування на поповнення обігових коштів, придбання автотранспорту та обладнання (зокрема в рамках партнерських програм), овердрафти (в т.ч. бланкові), кредити для ОСББ/ЖБК, програми кредитування в рамках співпраці з міжнародними організаціями (UNICEF, ЄБРР, ЄІБ та ЄІФ), програми співпраці з Фондом розвитку підприємництва («Доступні кредити 5-7-9%», кредитування під заставу державних гарантій, FinancEast тощо), програма мікрокредитування, гарантії та авалювання векселів;
- додаткові сервіси:
 - система дистанційного обслуговування рахунків клієнтів ММСБ CorpLight, яка відповідає сучасним ринковим вимогам та входить до ТОП-3 на ринку за функціональністю;

– програма «Будуй своє», яка має на меті розвиток малого підприємництва в Україні та включає чотири компоненти - навчання на окремому порталі «Будуй своє», знижки від партнерів для клієнтів АТ «Державний ощадний банк України», банківські продукти (розрахунковий рахунок, корпоративна картка, система дистанційного обслуговування CorpLight) та фінансування бізнесу за стандартними програмами ММСБ.

Основними продуктами корпоративного бізнесу є:

- кредити та овердрафти для корпоративного бізнесу, проектне фінансування;
- фінансування муніципалітетів, підтримка підприємств енергетики, фінансування державних підприємств під держгарантії для підтримки ініціатив Уряду;
- пасивні продукти - строкові депозити, поточні рахунки корпоративних клієнтів, поточні рахунки зі спеціальним режимом використання та рахунки ескроу для юридичних осіб;
- додаткові сервіси:
 - система дистанційного обслуговування рахунків корпоративних клієнтів Corp2, яка серед іншого надає зручні опції управління рахунками в рамках групи компаній, а саме можливість для представників головної компанії групи здійснювати перегляд та/або підтвердження операцій по рахунках усіх компаній, що входять до складу групи;
 - веб-сервіс для обміну електронними документами для взаємодії при передаванні документів від контрагента до АТ «Державний ощадний банк України» за допомогою віджету «Обмін документів» (у рамках загального документообігу, обміну документами валютного нагляду тощо).

У рамках розвитку міжбанківського бізнесу та кореспондентських відносин протягом 2019-2021 років АТ «Державний ощадний банк України» розширював мережу банків-кореспондентів. «Станом на 31.12.2021 мережа банків-партнерів складалася з 36 банків. В Ощадбанку обслуговуються 20 банків, для яких відкрито 53 кореспондентські рахунки типу Лоро. Для

Ощадбанку відкрито 43 кореспондентські рахунки типу Ностро у 20 фінансових установах, у тому числі у провідних американських та європейських банках». Також Ощадбанк активно підтримував співробітництво з банками України за Генеральними договорами про порядок проведення міжбанківських операцій. Станом на 31.12.2021 такі договори укладено з 42 банками- резидентами» [23].

АТ «Державний ощадний банк України» у 2019-2021 роках у своїй діяльності керувався Стратегією розвитку банку на 2018-2022 роки, схваленою вищим органом управління - Кабінетом Міністрів України, яка передбачала диверсифікацію та зростання бізнесу на основі якісного задоволення клієнтських потреб, внутрішньої оптимізації структури та процесів, розвитку цифрових каналів обслуговування клієнтів з поступовим виходом на високу й стабільну прибутковість до 2022 року.

«У рамках перегляду стратегії розвитку Ощадбанку на 2018-2022 роки, з урахуванням поточних реалій, оновлених прогнозів макросередовища й посилення наголосу на фінансовій результативності державних банків, керуючись Засадами стратегічного реформування державного банківського сектору (стратегічні принципи) та Основними напрямками діяльності Ощадбанку на 2020-2024 роки, що схвалені розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2020 року №1411, було розроблено оновлений стратегічний документ - стратегію розвитку Ощадбанку на 2021-2024 роки, що була схвалена акціонером - Урядом України (розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2021 року)» [23].

Згідно зі стратегією розвитку АТ «Державний ощадний банк України» на 2021-2024 роки:

- 1) Ощадбанк є універсальним банком з міцними позиціями у роздрібному сегменті, сегменті ММСБ та корпоративному сегменті.

- 2) У короткостроковій перспективі (2021 рік - перше півріччя 2022 року) пріоритетом мало стати подолання кризи викликаної COVID-19. Банк мав фокусуватись на збереженні свого бізнесу та підтримці фінансової спроможності.

3) У довгостроковій перспективі (2023-2024 роки) Ощадбанк зміцнюватиме свою позицію на ринку як прибутковий, комерційно орієнтований універсальний банк, лідер у частині інновацій та задоволенні клієнтських потреб.

4) Стратегія передбачає диверсифікацію та зростання бізнесу з послідовним покращенням прибутковості. Зростання забезпечується збереженням значного обсягу кредитування корпоративного сектора та зростанням кредитування роздрібного сектора та ММСБ.

5) Банк має розширити бізнес у частині кредитування з фокусом на приватних компаніях, роздрібному секторі та ММСБ, частка корпоративного бізнесу в структурі чистих кредитів має скоротитись з 77% у 2021 році до 65% у 2024 році. При цьому частка державних підприємств має зменшитись з 30% до 20%.

6) Основними завданнями корпоративного бізнесу є робота з наступними галузями та клієнтами:

- головний фокус: великі приватні компанії (сфера послуг, промисловість, АПК, вибірково енергетика);
- перспективні для співпраці муніципалітети та муніципальні підприємства;
- зважена співпраця з державними компаніями (з урахуванням мети щодо збільшення частки приватного бізнесу в портфелі);
- зважена співпраця з компаніями в галузі інфраструктури.

Відповідно до стратегії розвитку АТ «Державний ощадний банк України» розвиває стратегічне партнерство з Європейським банком реконструкції і розвитку (ЄБРР) у частині його залучення як «якірного» інвестора з метою здійснення підготовки до приватизації [23].

Аналіз фінансових показників АТ «Державний ощадний банк України» за підсумками 2019-2021 років дає можливість стверджувати, що банк послідовно дотримувався вектора розвитку, визначеного стратегічними документами. Цими документами передбачено посилення фокусу на

комерційній успішності і встановлено стратегічну мету - підготувати банк до приватизації. У додатку А представлено актуалізований зріз стратегічних напрямків, завдань та цільових показників банку.

У 2021 році АТ «Державний ощадний банк України» для досягнення цілей та завдань керувався стратегією розвитку, але у зв'язку з повномасштабним вторгненням та початком воєнних дій з боку російської федерації в лютому 2022 року стратегічні виклики та завдання банку було переглянуто.

Усвідомлюючи роль та значення АТ «Державний ощадний банк України» як системно важливої установи для економіки країни, з моменту початку війни постійно розробляються та вживаються заходи з підтримки підприємств сфери мікро-, малого і середнього бізнесу, а також суб'єктів великого підприємництва.

7 травня 2022 року Кабінетом Міністрів України було схвалено Основні (стратегічні) напрями діяльності банків державного сектору на період дії воєнного стану та післявоєнного відновлення економіки.

«В рамках стратегічних напрямів визначається наступне:

- у період воєнного стану є неактуальним та недоцільним досягнення очікуваних у мирний період показників діяльності банків державного сектору, визначених Засадами стратегічного реформування державного банківського сектору (стратегічних принципів) у редакції від 02 вересня 2020 року, а також виконання ключових показників діяльності, визначених стратегіями розвитку кожного з банків державного сектору;

- місія банків державного сектору в період воєнного стану та післявоєнного відновлення економіки полягає в активній участі в забезпеченні фінансової стабільності України, підтримці та стабільності функціонування банківської системи, забезпеченні фінансування пріоритетних галузей економіки та безперебійного функціонування підприємств (об'єктів) критичної інфраструктури, в тому числі таких, що знаходяться в державній власності;

- однією зі стратегічних цілей у період дії воєнного стану та післявоєнного відновлення економіки є забезпечення фінансової підтримки

пріоритетних галузей економіки та підприємств (об'єктів) критичної інфраструктури;

- пріоритетами в діяльності банків державного сектору має бути в тому числі, але не виключно, фінансування:

- суб'єктів підприємницької діяльності, які постраждали внаслідок збройної агресії російської федерації проти України та/або для запобігання ними такої агресії, зокрема з метою задоволення потреб Збройних Сил України;

- аграрного сектору економіки з метою продовольчого забезпечення;

- суміжних галузей, які забезпечують функціонування сільськогосподарських підприємств;

- підприємств (об'єктів) критичної інфраструктури;

- підприємств харчової промисловості, продуктового ритейлу та суміжних галузей,

- інфраструктурних проєктів, та транспортно-логістичної інфраструктури та проєктів, пов'язаних із розвитком нових логістичних рішень;

- підтримка релокації підприємств, що знаходились у місцях ведення активних бойових дій;

- проєктів з розвитку виробничих потужностей для заміщення продукції, що імпортувалась з росії та білорусі» [23].

Крім того, АТ «Державний ощадний банк України» в умовах воєнного стану та суттєвих обмежень щодо застосування ряду інструментів урегулювання продовжує виконувати дії, спрямовані на зменшення обсягу непрацюючих активів.

Загалом, результати діяльності АТ «Державний ощадний банк України» у 2019-2021 роках виглядають наступним чином:

1. 2019 рік став роком активного розвитку *роздрібного бізнесу*. «Станом на кінець 2019 року Ощадбанк виступає одним з лідерів банківського ринку за динамікою портфеля депозитів фізичних осіб з часткою ринку 23%. Лідерські позиції Ощадбанк утримує також і у сфері роздрібного кредитування. За 2019

рік чистий кредитний портфель роздрібного бізнесу збільшився на 2,2 млрд грн. Ощадбанк активно видає автокредити, іпотечні кредити, а у 2019 році вийшов на такі ринки кредитування, як кредити готівкою (кеш-кредити) та кредити на придбання автомобіля з пробігом. Зокрема, за підсумками року банк видав удвічі більше автокредитів, ніж у 2018 році, та посів друге місце на ринку за обсягами автокредитування з часткою ринку 20% (що на 6 відсоткових пунктів більше ніж у попередньому році). З усіх іпотечних кредитів, виданих усіма українськими банками у 2019 році, третина - це кредити від Ощадбанку. Кількість кеш-кредитів, а це новий ринок для банку, становила понад 11 тис. на кінець 2019 року.

На кінець 2019 року Ощадбанк займає друге місце серед банків України за обсягами комісійного доходу роздрібного бізнесу, а також за кількістю активних платіжних карток та користувачів цифровими каналами обслуговування (сервіс «Ощад 24/7»).

Успіху роздрібного бізнесу сприяє, серед іншого, розширення партнерської мережі. Так, у 2019 році реалізовано понад 30 партнерських програм у сфері автокредитування та встановлено партнерські стосунки з понад 100 компаніями, що опікуються «зеленою» енергією» [21].

У 2020 році Ощадбанк залишається одним з лідерів банківського ринку в сфері роздрібного бізнесу за динамікою портфеля депозитів фізичних осіб з часткою ринку 24%.

«Лідерські позиції Ощадбанк утримує також у сфері роздрібного кредитування. За 2020 рік чистий кредитний портфель роздрібного бізнесу збільшився на 1,3 млрд грн.

У 2020 році Ощадбанк продовжував нарощувати автокредитування, незважаючи на карантинні обмеження, активно та стабільно кредитував придбання позичальниками нових та вживаних автомобілів. Як результат - позитивна динаміка за рік: видано 3970 автокредитів на суму 1 925 млн грн, що на 200 млн грн більше за обсяги 2019 року, а частка ринку досягла 27%.

В 2020 році кількість банків, які надають іпотечні кредити, збільшилась,

але Ощадбанк утримав лідируючі позиції та посів друге місце з часткою ринку 23%. Загалом у 2020 році Ощадбанк видав 1299 іпотечних кредитів на суму 745 млн грн, що на 32% більше ніж у 2019 році.

Банк закріпив свою позицію на новому для нього ринку кеш-кредитування. За 2020 рік Ощадбанком надано 16,3 тис. кеш-кредитів на суму 730,7 млн грн. Протягом року кредитний портфель кеш-кредитів Ощадбанку збільшився майже вдвічі і становив на кінець року 717 млн грн.

Протягом 2020 року Ощадбанк нарощував картковий кредитний портфель. Загальний обсяг використаного клієнтами кредитного ліміту за кредитними картками становить 4,2 млрд грн.

У 2020 році Ощадбанк здійснив перехід на прямий контракт з найбільшою глобальною системою переказу коштів Western Union.

Ощадбанк займає друге місце серед банків України за обсягами комісійного доходу роздрібного бізнесу, а також за кількістю активних платіжних карток та користувачів цифрових каналів обслуговування (сервіс «Ощад 24/7»).

Ощадбанк здійснює надання послуг юридичним особам по зарахуванню та виплаті заробітної плати та стипендії з використанням платіжних карток. На обслуговуванні перебувають 26,9 тис. підприємств приватної та державної форми власності. Кількість діючих карток клієнтів, випущених в рамках зарплатно-карткових проектів, складає 3,7 млн. Частка ринку, яку займає Ощадбанк, за кількістю клієнтів - власників карток становить 25%. Пенсію через Ощадбанк отримують 36% усіх пенсіонерів країни; кількість відкритих пенсійних карток складає 2,5 млн.

Успіху роздрібного бізнесу продовжує сприяти розширена партнерська мережа. На кінець 2020 року реалізовано понад 500 партнерських програм у сфері автокредитування та встановлено партнерські стосунки з понад 180 компаніями, що опікуються «зеленою» енергією» [22].

У 2021 році Ощадбанк вийшов на перше місце на ринку автокредитування. Протягом 2021 року було видано 7 224 автокредити на суму

4,0 млрд грн, що на 2,1 млрд грн більше за показник 2020 року.

«У 2021 році кількість банків, які надають іпотечні кредити, збільшилась, але Ощадбанк утримав лідируючі позиції з часткою ринку 20,4%. У 2021 році в Ощадбанку запущено іпотечні центри, видано 2 551 іпотечний кредит на суму 1,9 млрд грн, що в 1,6 рази більше ніж у 2020 році.

Банк остаточно закріпив свою позицію на новому для нього ринку кеш-кредитування. За 2021 рік надано 19,3 тис. кеш-кредитів на суму 1,4 млрд грн, що на 0,7 млрд грн більше за обсяги 2020 року.

Протягом 2021 року Ощадбанк нарощував картковий кредитний портфель. Загальний обсяг використаного клієнтами кредитного ліміту за кредитними картками становить 5,1 млрд грн, що на 0,8 млрд грн більше за відповідний показник 2020 року.

Зростання кредитування забезпечувалося ефективною роботою з залучення депозитів: Ощадбанк є одним із лідерів банківського ринку за динамікою портфеля депозитів фізичних осіб із часткою ринку 22% станом на кінець 2021 року. Ощадбанк займає другу позицію на ринку таких вкладів, при цьому маючи вартість залучення коштів нижче від середньоринкової.

Загалом залишки коштів на рахунках фізичних осіб в Ощаді станом на кінець 2021 року становили 123,5 млрд грн. При цьому банком послідовно здійснюється диверсифікація структури залучених коштів фізичних осіб у напрямі зменшення питомої ваги коштів в іноземних валютах.

У 2021 році Ощадбанк зареєстрував та запустив власну міжнародну платіжну систему My Transfer. Також запроваджено нову послугу переказу коштів без відкриття рахунків засобами SWIFT.

Ощадбанк займає друге місце на ринку еквайрингу за кількістю торгових POS-терміналів та активно розвиває цей напрям. Протягом 2021 року реалізовано додаткові сервіси DCC, кредит-розстрочка (Installment), purchase with cash back (видача готівки), чайові на картку офіціанта. Клієнтів інтернет-еквайрингу переведено на технологію 3DS 2.0. Реалізовано cashless-проекти AtlasWeekend, AtlasBukovel. Оптимізовано внутрішні бізнес-процеси -

запроваджено підключення до еквайрингу на умовах публічного договору (оферти), впроваджено звітність за транзакціями через сервіс Merchant portal.

Ощадбанк посідає друге місце серед банків України за кількістю активних платіжних карток та користувачів цифрових каналів обслуговування (у сервісі «Ощад 24/7» в 2021 році фінансово активізовано 87 008 клієнтів). Ощадбанк запустив новий додаток «Мобільний Ощад», який протягом 2022 року має повністю замінити застосунок «Ощад 24/7». Новий мобільний додаток побудовано на платформі Flutter, яка забезпечує гнучкість системи та підвищує її продуктивність.

Ощадбанк здійснює надання послуг юридичним особам з зарахування та виплати заробітної плати та стипендії з використанням платіжних карток. За результатами 2021 року за кількістю активних зарплатних рахунків фізичних осіб банк займає друге місце з часткою ринку 25,5% (1,286 млн активних рахунків) та четверте місце за кількістю діючих зарплатних договорів з юридичними особами з часткою ринку 7,4% (28,6 тис. ЗКП-договорів). При цьому середньомісячний фонд оплати праці, що перераховується на зарплатні рахунки, становить 14,7 млрд грн, а це кожна сьома гривня від усіх перерахованих коштів заробітних плат найманим працівникам або 14,5% ФОП в Україні. Реалізовано партнерський проект с НАК «Нафтогаз». За 2021 рік отримано доходів від продажів на ЗКП 2,3 млрд грн. Сума використаних лімітів по кредитних картках у ЗКП становить 3,2 млрд грн (23% всього роздрібного кредитного портфеля Ощадбанку).

На 2022 рік перспективними задачами є збільшення частки ринку за портфелем ЗКП, а також диверсифікація цього портфеля за рахунок збільшення в ньому частки комерційного сегмента і клієнтів «вільного ринку» (без укладених договорів ЗКП з юридичними особами).

Пенсію через Ощадбанк отримують 26% усіх пенсіонерів країни; кількість відкритих пенсійних карток становить 2,8 млн.

Розпочато випуск карток в «Ощад 24/7» в рамках програми «Підтримка» (приблизно 750 тис. карток). Впроваджено ідентифікацію клієнтів через

додаток ДІА. Реалізовано сервіс динамічної конвертації валюти (DCC) по картках Мастеркард у торгових POS-терміналах. Впроваджено сервіс Мастеркард інстолмент. Запроваджено систему зберігання та обробки історичних даних Datamart» [23].

2. У 2019 році Ощадбанк продовжив зберігати й посилювати лідерські позиції в сегменті ММСБ. Протягом 2019 року банк збільшив обсяги кредитування, наростив ресурсну базу та суттєво покращив умови обслуговування клієнтів, що належать до сегмента мікро-, малого та середнього бізнесу, впровадив нові та вдосконалив діючі банківські продукти, розширив перелік послуг, суттєво підвищив рівень крос-продажів банківських продуктів.

«За підсумками 2019 року клієнтами Ощадбанку стали ще 27,8 тис. представників мікро-, малого та середнього бізнесу. За обсягом чистих кредитів, виданих клієнтам ММСБ, у 2019 році банк піднявся на 5 місце; при цьому чистий кредитний портфель ММСБ збільшився на 1,6 млрд грн. За 2019 рік клієнтам ММСБ видано 3,2 тис. кредитів на суму 4,3 млрд грн, з них - 1,7 тис. кредитів на суму 548,6 млн грн у рамках програми мікрокредитування. Обсяг наданих кредитів клієнтам ММСБ галузі АПК збільшився порівняно з 2018 роком на 0,9 млрд грн і становив на кінець 2019 року 2,2 млрд грн.

У 2019 році Ощадбанк активно розвивав партнерські програми кредитування клієнтів ММСБ. Протягом 2019 року залучено 78 нових партнерів. У рамках партнерських програм надано кредитів на 372 млн грн. Загалом станом на кінець 2019 року банк співпрацює зі 162 партнерами.

У 2019 році Ощадбанк продовжував фінансування бізнесу спільно з міжнародними фінансовими організаціями. Станом на кінець 2019 року кредитний портфель в рамках спільних кредитних програм з Німецько-Українським Фондом (Фонд розвитку підприємництва), WNISEF (програма «Соціальне підприємництво»), Європейським інвестиційним банком та Європейським інвестиційним фондом становить 2,2 млрд грн. Зростання кредитування супроводжувалося ефективною роботою з залучення пасивів. За 2019 рік обсяг пасивів клієнтів ММСБ збільшився на 19%, або на 3,1 млрд грн, і

на кінець року становив 19,7 млрд грн» [21].

«За підсумками 2020 року клієнтами Ощадбанку стали ще 29,7 тис. представників мікро-, малого та середнього бізнесу. За обсягом чистих кредитів, виданих клієнтам ММСБ, банк посів 6 місце у 2020 році. За 2020 рік клієнтам ММСБ видано 3 тис. кредитів на суму 4 млрд грн, з них - 1,1 тис. кредитів на суму 1,6 млрд грн у рамках програми «Доступні кредити 5-7-9%». Обсяг наданих протягом року кредитів клієнтам ММСБ галузі АПК становить 2 млрд грн.

У 2020 році Ощадбанк активно розвивав партнерські програми кредитування клієнтів ММСБ. Залучено 65 нових партнерів. У рамках партнерських програм за рік надано кредитів на 598 млн грн. Загалом станом на кінець 2020 року банк співпрацює з 226 партнерами.

У 2020 році Ощадбанк продовжував фінансування бізнесу спільно з міжнародними фінансовими організаціями - йдеться про спільні кредитні програми з Німецько-Українським Фондом (Фонд розвитку підприємництва), WNISEF (програма «Соціальне підприємництво»), Європейським інвестиційним банком та Європейським інвестиційним фондом. Також у 2020 році Ощадбанк приєднався до державної програми підтримки малого та середнього бізнесу «Доступні кредити 5-7-9%». За підсумками року кредитний портфель за цією програмою становив 1,4 млрд грн.

Обсяг пасивів клієнтів ММСБ за 2020 рік збільшився на 36%, або на 7,2 млрд грн, і на кінець року становив 26,9 млрд грн» [22].

«2021 рік став для Ощадбанку роком прориву за напрямом обслуговування ММСБ (п'яте місце на ринку кредитування). Чистий кредитний портфель ММСБ зріс на 3,7 млрд грн, або на 71,1%. Збільшенню кредитного портфеля сприяла повна трансформація, автоматизація та спрощення кредитного процесу. За напрямом кредитування ММСБ банк співпрацює з різними міжнародними організаціями (Європейський інвестиційний банк, Європейський інвестиційний фонд, Фондом розвитку підприємництва, WNISEF), бере участь у державних програмах фінансування (в рамках

підтримки клієнтів АПК, ОСББ, фінансування муніципалітетів, «Доступні кредити 5-7-9%» тощо), партнерських програмах придбання сільгосптехніки та обладнання. Ощадбанк посилив провідні позиції за залишками коштів на рахунках клієнтів ММСБ та займає третє місце на ринку пасивів. Для задоволення потреб клієнтів ММСБ суттєво розширено функціональність системи дистанційного обслуговування рахунків CorpLight, впроваджено кредитування з використанням державних гарантій на портфельній основі» [23].

3. «Корпоративний бізнес Ощадбанку в 2019 році утримував свої позиції на ринку (І місце на ринку пасивів юридичних осіб) та працював над диверсифікацією клієнтської бази, передусім шляхом залучення нових клієнтів з приватного сектора економіки (понад 500 нових клієнтів). Чистий кредитний портфель корпоративного бізнесу станом на кінець 2019 року становив 52,4 млрд грн.» [21].

«У 2020 році в сегменті корпоративного бізнесу Ощадбанк залишався серед лідерів ринку та працював над диверсифікацією клієнтської бази, передусім шляхом залучення нових клієнтів з приватного сектора економіки (понад 240 нових клієнтів). Чистий кредитний портфель корпоративного бізнесу (без кредитів, що перебувають у роботі підрозділу зі стягнення) станом на кінець 2020 року становив 37,9 млрд грн» [22].

«Протягом 2021 року банк продовжив поступове оновлення та диверсифікацію корпоративного кредитного портфеля, залучаючи позичальників з низьким рівнем ризику та приділяючи особливу увагу оптимізації процесів і вдосконаленню продуктів/послуг. При цьому чистий кредитний портфель корпоративних клієнтів зріс на 3,1 млрд грн , або на 6,4%, насамперед за рахунок зростання за сегментами «державні компанії та альтернативна енергетика» та «міські ради». Залишки на рахунках корпоративних клієнтів з початку року зросли на 23,4% в основному за рахунок коштів на поточних рахунках клієнтів у національній валюті» [23].

4. Одним із пріоритетів для Ощадбанку у 2019 було вирішення *проблеми*

непрацюючих кредитів (NPL). У цьому році «Ощадбанк досягнув найбільших успіхів за темпами зменшення NPL серед державних банків - за рік обсяг непрацюючих кредитів скоротився на 21%. Банк лідирував за обсягами погашення проблемної заборгованості - загальний обсяг погашень у 2019 році становив 3,7 млрд грн, або 57% від загального обсягу погашення NPL, отриманого чотирма державними банками.

Також Ощадбанк залишається найбільш активним «користувачем» Закону України «Про фінансову реструктуризацію», який надає ефективний інструментарій для врегулювання проблемної заборгованості корпоративних клієнтів. За 2019 рік банком проведено реструктуризацій в рамках цього закону на загальну суму 9 млрд грн.

Крім того, для захисту своїх інтересів Ощадбанк активно використовує судові механізми. У 2019 році отримано судових рішень на користь банку на загальну суму 11,6 млрд грн» [21].

У 2020 році обсяг непрацюючих кредитів Ощадбанку скоротився на 27%. Загальний обсяг погашень у 2020 році становив 2,8 млрд грн, або 46% від загального обсягу зменшення простроченої заборгованості всіма державними банками.

«За 2020 рік усіма державними банками проведено реструктуризацій в рамках цього закону на загальну суму 23 млрд грн, з яких 16,3 млрд грн припадає на Ощадбанк.

У 2020 році отримано судових рішень на користь банку на загальну суму 3,8 млрд грн.

У 2020 році наглядова рада визначила одним з основних інструментів зменшення обсягів NPL списання заборгованості за рахунок резервів. Протягом 2020 року за рахунок резерву списано найбільший за всю історію банку обсяг - 31,7 млрд грн.

Крім того, слід зауважити, що 2020 рік став роком імплементації Положення про організацію процесу управління проблемними активами в банках України, затвердженого постановою Правління Національного банку

України від 18 липня 2019 року №97. В Ощадбанку було розроблено та затверджено оперативний план та стратегію управління проблемними активами. Незважаючи на труднощі, викликані пандемією, відповідний план на 2020 рік виконано в повному обсязі» [22].

«За результатами 2021 року банк знову посідає перше місце серед банків державного сектору зі скорочення простроченої заборгованості. За 2021 рік обсяг непрацюючих кредитів скоротився на 31,9%, непрацюючі кредити переважно сконцентровано в портфелі юридичних осіб.

У 2021 році для врегулювання проблемної заборгованості в Ощадбанку почав застосовуватись такий інструмент, як продаж прав вимоги з дисконтом. Ощадбанк був першим серед державних банків, який виставив право вимоги за активною операцією боржника - юридичної особи на голландський аукціон» [23].

5. У 2019-2021 роках значну частину активів Ощадбанку становив портфель цінних паперів, який забезпечує банку високий рівень вторинної ліквідності, захист від коливань валютних курсів, а також отримання безризикового процентного доходу. «За 2021 рік обсяг інвестицій Ощадбанку скоротився на 1,6 млрд грн, що відповідає стратегічним напрямкам діяльності зі зменшення частки державних інвестицій в активах за рахунок збільшення активних операцій за напрямом кредитування. За результатами діяльності у 2021 році отримано прибуток в сумі 1,1 млрд грн, що є вищим за планові завдання. В цілому чистий процентний дохід банку зріс порівняно з 2020 роком на 67,2% насамперед за рахунок зростання обсягів кредитно-інвестиційного портфеля та через зниження процентних витрат внаслідок проведення послідовної політики зниження вартості ресурсів. Ощадбанк забезпечив сталу позитивну динаміку зростання чистого комісійного доходу, а саме 25% зростання за 2021 рік. Основним драйвером цього процесу є операції з банківськими платіжними картками. Результат від операцій з іноземною валютою становив 0,9 млрд грн. Разом із тим банк отримав негативний результат від операцій з фінансовими інструментами, що оцінюються за

справедливою вартістю через прибуток або збиток у сумі 5,3 млрд грн, в основному за рахунок проведення переоцінки індексованих ОВДП. Обсяг відрахувань до резервів під очікувані кредитні збитки становить 1,8 млрд грн, що на 0,3 млрд грн більше порівняно з минулим роком. Банк наполегливо працював над скороченням операційних витрат та покращенням інфраструктури. Зростання операційних витрат становить 0,4 млрд грн (3,8% порівняно з минулим роком), що пояснюється насамперед зростанням цін за рахунок інфляції. У 2021 році Ощадбанк перерахував до держбюджету (відповідно до встановлених законодавством терміну та розміру) частину чистого прибутку на виплату дивідендів у розмірі 832,9 млн грн» [23].

Отже, за основними результатами діяльності у 2019-2021 роках можемо із впевненістю констатувати підтвердження АТ «Державний ощадний банк України» статусу прибуткового, комерційно орієнтованого банку з високою стійкістю бізнесу, лідера у частині інновацій та задоволення клієнтських потреб.

Проте, поточна ситуація в країні, а саме початок повномасштабної війни, поставила перед банком нові виклики, у фокусі яких зараз - безперебійність надання фінансових послуг усюди, де це дозволяє безпекова ситуація.

В умовах воєнного стану Ощадбанком посилено роботу з забезпечення достатнього обсягу ліквідності з метою своєчасного обслуговування клієнтів - юридичних та фізичних осіб. На постійній основі здійснюється моніторинг пошкоджень/втрат майна банку внаслідок військової агресії, а також оцінка і прогноз збитків (втрат) внаслідок погіршення фінансового стану/припинення діяльності контрагентів Ощадбанку. На поточний час банк функціонує в межах існуючої бізнес-моделі та розроблених планів з забезпечення безперервної діяльності. Структура діючого кредитного портфеля Ощадбанку та ключові компетенції підрозділів корпоративного бізнесу, департаменту ризиків та юридичного департаменту дають можливість швидко та ефективно адаптувати діючу стратегію в частині активних операцій юридичних осіб до викликів військового часу.

Ощадбанк допомагає в реалізації численних державних програм та здійснює підтримку стратегічних галузей економіки, зокрема ринку електроенергетики, беручи активну участь у законодавчих ініціативах та надаючи технічну підтримку реалізації його реформування та розвитку.

Статус банку як уповноваженого з питань обслуговування ринків електроенергетики, газу, пенсійних та інших соціальних виплат визначено на законодавчому рівні.

Лідерські позиції Ощадбанку у фінансуванні підприємств з виробництва та розподілу електроенергії, муніципалітетів, сільськогосподарських товаровиробників, проектів розвитку зеленої енергетики та інвестиційних проектів, у тому числі з будівництва комерційної та житлової нерухомості, є свідченням його готовності до подолання наслідків військової агресії та відновлення економіки України.

Завдяки внесенню змін Кабінетом Міністрів України до постанови від 24 січня 2020 року №28 щодо розповсюдження дії програми фінансової державної підтримки на заклади оптової та роздрібної торгівлі з метою продовольчої безпеки розширюються можливості щодо фінансування великих торгових мереж.

Кредитний портфель в частині роздрібного бізнесу буде зменшуватись, оскільки погашення буде превалювати над видачами, насамперед за авто-, кеш- та енергокредитами. Кредитування буде поступово відновлюватись із введенням ряду обмежень, метою яких є мінімізація ризиків.

Відсоткові ставки за новими автокредитами на найближчі 3-4 місяці буде збільшено орієнтовно на 3%, потім планується їх перегляд.

За напрямом зарплатних проектів планується продовжувати роботу з крос-продажів продуктів існуючим клієнтам, залучення на обслуговування в рамках зарплатного проекту, залучення нових клієнтів.

Окрему увагу буде приділено переведенню обслуговування клієнтів до дистанційних каналів обслуговування з використанням Мобільного ощаду та збільшення обсягів операцій, які проводять клієнти з його допомогою. Також

планується робота з активації існуючих клієнтів та збільшення кількості підключених клієнтів до цього інструмента.

Одним з ключових напрямів розвитку роздрібного бізнесу на наступні роки є розвиток цифрових каналів обслуговування фізичних осіб та реалізація віддаленої ідентифікації.

Ощадбанк продовжить трансформацію моделі обслуговування клієнтів ММСБ з метою покращення ефективності, забезпечення стійкого зростання й подальшого підвищення якості обслуговування та зміцнюватиме свою позицію на ринку ММСБ як універсальний банк, лідер у частині інновацій та задоволення клієнтських потреб мікро-, малого та середнього бізнесу.

При цьому банк сконцентрує зусилля на:

- активному зростанні кредитного портфеля ММСБ;
- автоматизації та діджиталізації продуктів, послуг та процесів.

«У 2022 році (з урахуванням проведення бойових дій на території України) планується збільшити кредитний портфель клієнтів ММСБ на 30%-40%, а також наростити пасиви на 10-12% порівняно з початком року. Також у 2022 році прогнозується зменшення комісійного доходу від операцій з клієнтами ММСБ на 30%, що пов'язано зі зниженням бізнес-активності клієнтів внаслідок ведення бойових дій на території України, порушення логістики та втрати ринків збуту» [23].

У відносинах з МФО та іншими зарубіжними контрагентами вживатимуться заходи з забезпечення якомога більшого обсягу фінансової та/або іншої підтримки банку, а також його клієнтів з пріоритетних галузей економіки України. Відповідна підтримка може включати в себе гарантійні лінії, цільові програми кредитування, зокрема з елементом донорської допомоги, програми часткового покриття ризиків (risk sharing), програми технічної допомоги тощо.

Ощадбанк продовжує трансформувати модель діяльності для покращення ефективності, забезпечення стійкого зростання й подальшого підвищення якості обслуговування клієнтів та зміцнюватиме свою позицію на ринку як

прибутковий, комерційно орієнтований універсальний банк, лідер у частині інновацій та задоволення клієнтських потреб.

Підтвердженням даного факте є стан капіталу, ліквідності та грошових потоків банку. Зокрема, за досліджуваний період додаткової емісії акцій чи поповнення капіталу іншими способами не було. Придбання або продаж акцій Ощадбанку не здійснювались.

Так, протягом 2019-2021 років Ощадбанк постійно забезпечував дотримання встановлених НБУ нормативів ліквідності.

«Станом на 01.01.2022 норматив короткострокової ліквідності (Н6) становить 70% (при нормативному значенні >60%), коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR) за всіма валютами становить 258% (при нормативному значенні >100%), коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR) в іноземних валютах становить 150% (при нормативному значенні >100%), коефіцієнт чистого стабільного фінансування 180,2% (при нормативному значенні >90%)» [23].

«Станом на 01.01.2021 норматив короткострокової ліквідності (Н6) становить 64,8% (при нормативному значенні >60%), коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR) за всіма валютами становить 360% (при нормативному значенні >100%)» [22].

«Виконання нормативів ліквідності протягом 2019 року здійснювалося з суттєвим запасом по всіх показниках, включаючи Н6 (короткострокова ліквідність) - нормативне значення >60%, факт 80,5% та LCR (коефіцієнт покриття ліквідністю) - нормативне значення >100%, факт 269%» [21].

У 2019-2021 роках основним джерелом ресурсної бази Ощадбанку були кошти клієнтів (як фізичних, так і юридичних осіб). При цьому фізичні особи були джерелом 53% клієнтських коштів у 2019 році, 68% - у 2020, і 65% - у 2021 році. Усі вклади фізичних осіб в Ощадбанку гарантовано державою. Саме тому, важливий вплив на результативність діяльності банківської установи чинить її депозитна політика у вигляді депозитних програм, розподілу коштів на депозитах фізичних і юридичних осіб, відсоткової ставки та можливостей оформлення депозитної угоди.

2.2. Поточна депозитна політика АТ «Державний ощадний банк України»

«Збільшення депозитного портфелю та постійне удосконалення формування та реалізації депозитної політики є невід’ємною частиною перспектив розвитку будь-якої банківської установи. Для цього існує багато механізмів, головним з яких АТ «Державний ощадний банк України» обрав індивідуалізацію підходу до кожного клієнта. Саме це дозволяє банку максимально задовольняти потреби клієнта та забезпечує стабільний розвиток» [30].

В плані формування та ефективної реалізації депозитної політики, АТ «Державний ощадний банк України» активно розробляє, розвиває та впроваджує нові послуги та банківські продукти для фізичних і юридичних осіб, розширює перелік послуг, що надаються клієнтам банку. Якомога повне задоволення потреб та сподівань клієнтів стає можливим завдяки охопленню тих сегментів ринку банківських послуг, в яких досі банківська установа не була представлена.

Підтвердженням оформлення депозиту в АТ «Державний ощадний банк України» є договір про депозитний вклад. Він фіксує умови угоди між банком і клієнтом про розміщення депозиту, визначає основні умови розміщення, нарахування відсотків і повернення коштів.

В депозитному договорі обов’язково зазначається [40]: строк вкладу, валюта вкладу, сума договору, відсоткова ставка, дата розміщення коштів, дата повернення вкладу, умови виплати відсотків (рахунок для повернення процентів).

АТ «Державний ощадний банк України» дотримується таємниці наявності і стану внесків своїх клієнтів в рамках діючого законодавства. «Співробітник банку має право повідомити інформацію про стан рахунку або особисто вкладнику, або третій особі у випадку пред’явлення нею довіреності на право розпорядження внеском і свого паспорта (для тих, хто пройшов

ідентифікацію паспорт необов'язковий)» [9].

Обслуговувати внески також можна дистанційно, і це дає ряд переваг: можливість розмістити свої заощадження на депозиті через Інтернет; доступ к управлінню депозитами із будь-якої точки земної кулі; економія часу. Клієнт може контролювати вклад, відкритий через Інтернет будь-яким зручним для себе способом: через веб- і мобільну версії «Ощад24» (розділ «Депозити»/меню «Мої депозити»). При закритті вкладу, який відкрито дистанційно, гроші автоматично зараховуються на картку, яку клієнт обрав під час подачі заявки на закриття депозиту.

Додаткові зручності для вкладників: конкурентна відсоткова ставка при високому рівні надійності банку; можливість оформлення вкладу та обслуговування по ньому через Інтернет («Ощад24»), без відвідування відділення банку; можливість здійснювати операції за вкладами без відвідування відділень банку; безкоштовне інформування про операції по депозитному вкладу; можливість обслуговування по депозиту в будь-якому відділенні АТ «Державний ощадний банк України» по всій Україні.

Діючий продуктивний ряд депозитів АТ «Державний ощадний банк України» представлено на рис. 2.1 [9]:

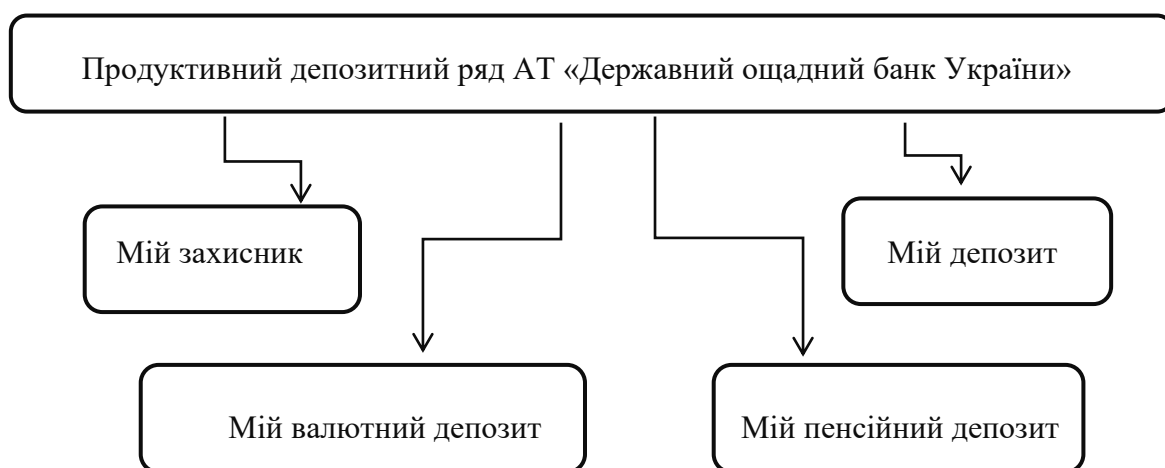

Рис. 2.1. Депозитний ряд АТ «Державний ощадний банк України»

Джерело: проілюстровано автором.

Для всіх депозитів АТ «Державний ощадний банк України» надає інформацію до укладення договору про надання фінансових послуг для фізичних осіб (див. табл. 2.1), які у правовідносинах з АТ «Державний ощадний банк України» діють як фізичні особи, що не здійснюють підприємницьку та/або незалежну професійну діяльність (далі - Клієнти) для ознайомлення споживачів фінансових послуг (надається шляхом розміщення даного повідомлення на офіційному вебсайті АТ «Державний ощадний банк України» [30] на виконання вимог статті 30 Закону України «Про платіжні послуги» (далі - Закон про платіжні послуги), статті 12 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» (далі - Закон) та Положення про інформаційне забезпечення банками клієнтів щодо банківських та інших фінансових послуг, затвердженого постановою правління Національного банку України № 141 від 28.11.2019 р., зі змінами (далі - Положення НБУ № 141).

Таблиця 2.1

Інформація про АТ «Державний ощадний банк України» для вкладників

1.1	Повне та скорочене найменування	Акціонерне товариство «Державний ощадний банк України» (далі - Банк); АТ «Ощадбанк»; код ЄДРПРОУ 00032129..
1.2	Місцезнаходження	Україна, 01001, м. Київ, вул. Госпітальна, 12-г
1.2.1	Фактична адреса установи Банку (філії/ТББВ), за якою здійснюється надання	https://www.oschadbank.ua/map
1.3	Контактний телефон установи Банку/філії/ТББВ	Телефон: 0-800-210-800; (044) 363-01-33 Факс: (044) 247-85-68 https://www.oschadbank.ua/map телефони ТББВ/установ Банку за вищевказаним посиланням сайту Банку
1.4	Адреса електронної пошти та вебсайт Банку	Адреса електронної пошти contact-centre@oschadbank.ua - інформація розміщена за посиланням ; Сайт АТ «Ощадбанк»: www.oschadbank.ua
1.5	Найменування осіб, які Надають посередницькі послуги (комерційні агенти)	На поточний момент - відсутні. У випадку залучення Банком посередників для надання посередницьких послуг - інформація про них зазначатиметься на сторінці опису відповідної послуги Банку.

1.6	Відомості про державну реєстрацію	АТ «Ощадбанк» зареєстроване 31.12.1991 р.; код ЄДРПРОУ 00032129.
1.7	Інформація щодо включення АТ «Ощадбанк» до Державного реєстру банків	Дата внесення АТ «Ощадбанк» до Державного реєстру банків «31» грудня 1991 року; Реєстраційний номер в Державному реєстрі банків № 4.
1.8	Інформація щодо наявності ліцензії та дозволів наданих Банку	АТ «Ощадбанк» уповноважений здійснювати банківські операції в рамках чинного законодавства України та виданої йому банківської ліцензії. Перелік дозволів та ліцензій за посиланням .
1.9	Контактна інформація органу, який здійснює державне регулювання щодо діяльності АТ «Ощадбанк»	Національний банк України: Місцезнаходження: вул. Інститутська, 9, м. Київ, Україна, 01601 Контактний телефон (гаряча лінія): 0 800 505 240 Офіційний вебсайт: https://bank.gov.ua
1.10	Контактна інформація органів з питань захисту прав споживачів:	Управління захисту прав споживачів фінансових послуг Національного банку України Контакти для звернення споживачів: Письмово: заповнити та подати онлайн-форму на сайті НБУ або відправити лист на електронну пошту: nbu@bank.gov.ua або відправити лист на адресу: вул. Інститутська, 11-б, м. Київ-8, 01601

Джерело: [9]

Всі вкладні рахунки фізичних осіб та поточні рахунки (без використання платіжної картки) АТ «Державний ощадний банк України» обслуговує згідно тарифів, зазначених у додатку Б.

Процентні ставки по депозитах фізичних осіб розміщені у додатку В.

Отже, депозит «Мій захисник» оформлюється виключно АТ «Державний ощадний банк України», максимальна сума поповнення в місяць дорівнює 1000 грн.

Процентна ставка на вклад (депозит) від 13% до 14% відсотків річних у гривні.

Строк вкладу (депозиту) – 3 або 6 місяців

Валюта вкладу (депозиту) - Гривня

Мінімальна сума вкладу (депозиту) - 5000,00 грн.

Інша інформація про істотні характеристики банківського вкладу «Мій захисник» розміщена у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Інформація про істотні характеристики банківського вкладу (депозиту)

МІЙ ЗАХИСНИК

№ з/п	Вид інформації	Інформація для заповнення банком
1	2	3
1	1. Інформація про банк	
2	Найменування	Акціонерне товариство «Державний ощадний банк України»
3	Номер та дата видачі ліцензії	Банківська ліцензія НБУ №148 від 05.10.2011р.
4	Адреса	Україна, 01001, м. Київ, вул. Госпітальна, 12г
5	Номер контактного телефону	0-800-210-800 (безкоштовно зі стаціонарних та мобільних телефонів по території України) +38044-363-01-33
6	Адреса електронної пошти	contact-centre@oschadbank.ua
7	Адреса офіційного веб-сайту	http://www.oschadbank.ua/ua/
8	2. Основні умови банківського вкладу (депозиту)	
9	Процентна ставка на вклад (депозит), відсотки річних	від 13% до 14% у гривні
10	Строк вкладу (депозиту)	3, 6 місяців
11	Валюта вкладу (депозиту)	Гривня
12	Мінімальна сума вкладу (депозиту)	5000,00 грн.
13	Строк, протягом якого клієнт повинен розмістити суму коштів на вклад (депозит), днів	15 днів, при безготівковому внесенні коштів на депозит
14	Вид договору банківського вкладу (депозиту)	Вклад строковий
15	Умови зняття (часткового зняття) вкладу (депозиту) протягом строку дії договору банківського вкладу (депозиту)	Не передбачено
16	Умови поповнення вкладу (депозиту) протягом строку дії договору банківського вкладу (депозиту)	Без обмежень Мінімальна сума поповнення 1000 гривень
17	Порядок повернення вкладу (депозиту)	В дату повернення вкладу (депозиту): перерахування суми вкладу (депозиту) на рахунок клієнта або видача готівкою в касі банку.

Продовження табл. 2.2

18	Виплата відсотків за вкладом (депозитом)	перерахування на поточний рахунок клієнта, відкритий в банку: щомісячно
19	Порядок нарахування відсотків на суму вкладу (депозиту)	з дня, наступного за днем надходження до банку грошових коштів, до дня, який передусе повернення грошових коштів вкладнику або списанню з вкладного (депозитного) рахунку вкладника з інших підстав
20	Автоматичне продовження строку дії договору банківського вкладу (депозиту) згідно з умовами договору	Так
21	Попередження: внесення банком будь-яких змін до договору банківського вкладу (депозиту) здійснюється лише за згодою з клієнтом (стороною договору), якщо інше не встановлено договором або законодавством України	
22	3. Інформація про витрати клієнта та вимоги до клієнта	
23	Платежі за додаткові та супутні послуги банку, отримання яких є необхідним для укладення договору банківського вкладу (депозиту):	
24	відкриття поточного рахунку	Не тарифікується
25	інші послуги, отримання яких є необхідним для укладення договору банківського вкладу (депозиту)	Відкриття поточного рахунку з використанням платіжної картки. Витрати по поточному рахунку з використанням платіжної картки відповідають затвердженим тарифам Банку за розрахунково-касове обслуговування поточних рахунків з використанням платіжної картки, які діють на дату укладання договору банківського вкладу. Тарифи можуть змінюватись Банком в порядку, передбаченому відповідним договором.
26	оподаткування доходів, отриманих від вкладних (депозитних) операцій	
27	податок на доходи фізичних осіб, грн.	18% від суми нарахованих процентів за вкладом
28	військовий збір, грн	1,5% від суми нарахованих процентів за вкладом
29	Наслідки повернення строкового банківського вкладу (депозиту) на вимогу клієнта до спливу строку договору банківського вкладу (депозиту):	Договором банківського вкладу (депозиту) не передбачено право вимоги клієнта повернення строкового банківського вкладу (депозиту) до спливу строку договору банківського вкладу (депозиту)
30	попередження: в разі дострокового розірвання договору банківського вкладу (депозиту) на вимогу клієнта можливе зменшення доходу від строкового вкладу (депозиту) відповідно до умов цього договору. Відповідно до законодавства України: повернення вкладникові банківського строкового вкладу та нарахованих процентів	

31	повернення клієнту строкового банківського вкладу (депозиту) на вимогу клієнта до спливу строку договору банківського вкладу (депозиту)	ні
32	процентна ставка в разі дострокового розірвання договору банківського вкладу (депозиту) на вимогу клієнта, відсотки річних	-
33	4. Права клієнта згідно із законодавством України	
34	Банк, починаючи з 13.04.2022, є учасником Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Ознайомлення з інформацією на веб-сайті банку щодо участі банку в Фонді гарантування вкладів фізичних осіб та змістом довідки про систему гарантування вкладів фізичних осіб за посиланням: https://www.oschadbank.ua/fgvfo	
35	5. Подання клієнтом звернення та терміни його розгляду	
36	До банку:	
37	перелік контактних даних банку зазначено в рядках 2, 4-7 таблиці додатка 4 до Положення про інформаційне забезпечення банками клієнтів щодо банківських та інших фінансових послуг. Термін розгляду звернення - не більше одного місяця з дня його надходження. Загальний термін розгляду звернення (у разі його подовження, якщо в місячний строк вирішити порушені у зверненні питання неможливо) не повинен перевищувати сорока п'яти днів або	
38	до Національного банку України:	
39	перелік контактних даних розміщено в розділі “Звернення громадян” на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку. Термін розгляду звернення - не більше одного місяця з дня його надходження. Загальний термін розгляду звернення (у разі його подовження, якщо в місячний строк вирішити порушені у зверненні питання неможливо) не повинен перевищувати сорока п'яти днів, або	
40	до суду:	
41	клієнт звертається до судових органів у порядку, визначеному законодавством України. (Клієнти - споживачі фінансової послуги звільняються від сплати судового збору за позовами, пов'язаними з порушенням їх прав як споживачів послуг)	

Джерело: [9]

За депозитним вкладом «Мій депозит» дострокове розірвання не передбачено, максимальна сума поповнення в місяць не обмежена.

Термін дії – 3, 6, 12 місяців.

Мінімальна сума вкладу (депозиту) - 1000,00 грн, 100 доларів, 100 євро.

Істотні характеристики банківського вкладу «Мій депозит» АТ «Державний ощадний банк України», представлені в табл. 2.3.

Істотні характеристики банківського вкладу (депозиту) МІЙ ДЕПОЗИТ

№ з/п	Вид інформації	Інформація для заповнення банком
1	2	3
1	1. Інформація про банк	
2	Найменування	Акціонерне товариство «Державний ощадний банк України»
3	Номер та дата видачі ліцензії	Банківська ліцензія НБУ №148 від 05.10.2011р.
4	Адреса	Україна, 01001, м. Київ, вул. Госпітальна, 12г
5	Номер контактного телефону	0-800-210-800 (безкоштовно зі стаціонарних та мобільних телефонів по території України) +38044-363-01-33
6	Адреса електронної пошти	contact-centre@oschadbank.ua
7	Адреса офіційного веб-сайту	http://www.oschadbank.ua/ua/
8	2. Основні умови банківського вкладу (депозиту)	
9	Процентна ставка на вклад (депозит), відсотки річних	від 9,00% до 11,50% у гривні, від 0,10% до 0,30% у доларах США, від 0,01% до 0,10% в євро. (Зазначено базові процентні ставки без врахування додаткових процентних ставок згідно програми лояльності та можливих акційних пропозицій банку)
10	Строк вкладу (депозиту)	3, 6, 12 місяців
11	Валюта вкладу (депозиту)	Гривня, долар США, євро
12	Мінімальна сума вкладу (депозиту)	1000,00 грн, 100 доларів США, 100 євро
13	Строк, протягом якого клієнт повинен розмістити суму коштів на вклад (депозит), днів	15 днів, при безготівковому внесенні коштів на депозит
14	Вид договору банківського вкладу (депозиту)	Вклад строковий
15	Умови зняття (часткового зняття) вкладу (депозиту) протягом строку дії договору банківського вкладу (депозиту)	Не передбачено
16	Умови поповнення вкладу (депозиту) протягом строку дії договору банківського вкладу (депозиту)	Без обмежень для строків 3,6 місяців. Для строку 12 місяців, щомісячна сума поповнення не може перевищувати суму початкового внеску фактично внесеного на рахунок (при первинному внесенні депозиту) або суму депозиту наявну на рахунку на момент автоматичного продовження строку депозиту,

Продовження табл. 2.3.

		при цьому поповнення депозиту, строком 12 місяців, здійснюється лише протягом перших 8 місяців з моменту первинного внесення Депозиту/з моменту автоматичного подовження. Мінімальна сума поповнення 200,00 гривень, 10 доларів США/євро.
17	Порядок повернення вкладу (депозиту)	В дату повернення вкладу (депозиту): перерахування суми вкладу (депозиту) на рахунок клієнта або видача готівкою в касі банку.
18	Виплата відсотків за вкладом (депозитом)	перерахування на поточний рахунок клієнта, відкритий в банку: <u>щомісячно</u> , або капіталізація нарахованих процентів: <u>щомісячно</u>
19	Порядок нарахування відсотків на суму вкладу (депозиту)	з дня, наступного за днем надходження до банку грошових коштів, до дня, який передуює дню повернення грошових коштів вкладнику або списанню з вкладного (депозитного) рахунку вкладника з інших підстав
20	Автоматичне продовження строку дії договору банківського вкладу (депозиту) згідно з умовами договору	Так
21	Попередження: внесення банком будь-яких змін до договору банківського вкладу (депозиту) здійснюється лише за згодою з клієнтом (стороною договору), якщо інше не встановлено договором або законодавством України	
22	3. Інформація про витрати клієнта та вимоги до клієнта	
23	Платежі за додаткові та супутні послуги банку, отримання яких є необхідним для укладення договору банківського вкладу (депозиту):	
24	відкриття поточного рахунку	Не тарифікується
25	інші послуги, отримання яких є необхідним для укладення договору банківського вкладу (депозиту)	Відкриття поточного рахунку з використанням платіжної картки. Витрати по поточному рахунку з використанням затвердженим тарифам Банку за розрахунково-касове обслуговування поточних рахунків з використанням платіжної картки, які діють на дату укладання договору банківського вкладу. Тарифи можуть змінюватись Банком в порядку, передбаченому відповідним договором.
26	оподаткування доходів, отриманих від вкладних (депозитних) операцій	
27	податок на доходи фізичних осіб, грн.	18% від суми нарахованих процентів за вкладом
28	військовий збір, грн	1,5% від суми нарахованих процентів за вкладом

Продовження табл. 2.3

29	Наслідки повернення строкового банківського вкладу (депозиту) на вимогу клієнта до спливу строку договору банківського вкладу (депозиту):	Договором банківського вкладу (депозиту) не передбачено право вимоги клієнта повернення строкового банківського вкладу (депозиту) до спливу строку договору банківського вкладу (депозиту)
30	попередження: в разі дострокового розірвання договору банківського вкладу (депозиту) на вимогу клієнта можливе зменшення доходу від строкового вкладу (депозиту) відповідно до умов цього договору. Відповідно до законодавства України: повернення вкладникові банківського строкового вкладу та нарахованих процентів за цим вкладом на його вимогу до спливу строку або до настання інших обставин, визначених договором, можливе виключно у випадках, якщо це передбачено умовами договору банківського строкового вкладу; якщо клієнт/вкладник не вимагає повернення суми строкового вкладу зі спливом строку, встановленого договором банківського вкладу, або повернення суми вкладу, внесеного на інших умовах повернення, після настання визначених договором обставин договір вважається продовженим на умовах вкладу на вимогу, якщо інше не встановлено договором.	
31	повернення клієнту строкового банківського вкладу (депозиту) на вимогу клієнта до спливу строку договору банківського вкладу (депозиту)	ні
32	процентна ставка в разі дострокового розірвання договору банківського вкладу (депозиту) на вимогу клієнта, відсотки річних	-
33	4. Права клієнта згідно із законодавством України	
34	Банк, починаючи з 13.04.2022, є учасником Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Ознайомлення з інформацією на веб-сайті банку щодо участі банку в Фонді гарантування вкладів фізичних осіб та змістом довідки про систему гарантування вкладів фізичних осіб за посиланням: https://www.oschadbank.ua/fgvfo	
35	5. Подання клієнтом звернення та терміни його розгляду	
36	До банку:	
37	перелік контактних даних банку зазначено в рядках 2, 4-7 таблиці додатка 4 до Положення про інформаційне забезпечення банками клієнтів щодо банківських та інших фінансових послуг. Термін розгляду звернення - не більше одного місяця з дня його надходження. Загальний термін розгляду звернення (у разі його продовження, якщо в місячний строк вирішити порушені у зверненні питання неможливо) не повинен перевищувати сорока п'яти днів або	
38	до Національного банку України:	
39	перелік контактних даних розміщено в розділі “Звернення громадян” на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку. Термін розгляду звернення - не більше одного місяця з дня його надходження. Загальний термін розгляду звернення (у разі його продовження, якщо в місячний строк вирішити порушені у зверненні питання неможливо) не повинен перевищувати сорока п'яти днів, або	

Основними умовами банківського вкладу «Мій валютний депозит» є:

Валюта вкладу (депозиту) - долар США.

Мінімальна сума вкладу (депозиту) - 1000 доларів США.

Строк вкладу (депозиту) - 6 місяців.

Процентна ставка на вклад (депозит), відсотки річних - 0,01% у доларах США.

Інша інформація про істотні характеристики банківського вкладу «Мій валютний депозит» розміщена у табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Інформація про істотні характеристики банківського вкладу (депозиту)
МІЙ ВАЛЮТНИЙ ДЕПОЗИТ

№ з/п	Вид інформації	Інформація для заповнення банком
1	2	3
1	1.	інформація про банк
2	Найменування	Акціонерне товариство «Державний ощадний банк України»
3	Номер та дата видачі ліцензії	Банківська ліцензія НБУ №148 від 05.10.2011р.
4	Адреса	Україна, 01001, м. Київ, вул. Госпітальна, 12г
5	Номер контактного телефону	0-800-210-800 (безкоштовно зі стаціонарних та мобільних телефонів по території України) +38044-363-01-33
6	Адреса електронної пошти	contact-centre@oschadbank.ua
7	Адреса офіційного веб-сайту	http://www.oschadbank.ua/ua/
8	2. Основні умови банківського вкладу (депозиту)	
9	Процентна ставка на вклад (депозит), відсотки річних	0,01% у доларах США
10	Строк вкладу (депозиту)	6 місяців
11	Валюта вкладу (депозиту)	долар США
12	Мінімальна сума вкладу (депозиту)	1000 доларів США
13	Строк, протягом якого клієнт повинен розмістити суму коштів на вклад (депозит), днів	15 днів, при безготівковому внесенні коштів на депозит
14	Вид договору банківського вкладу (депозиту)	Вклад строковий

15	Умови зняття (часткового зняття) вкладу (депозиту) протягом строку дії договору банківського вкладу (депозиту)	Не передбачено
16	Умови поповнення вкладу (депозиту) протягом строку дії договору банківського вкладу (депозиту)	Без можливості поповнення
17	Порядок повернення вкладу (депозиту)	Вклад (депозит) після закінчення строку, а також нараховані за таким вкладом проценти, підлягають поверненню/сплаті Вкладнику шляхом продажу суми цього вкладу(депозиту) та нарахованих процентів в іноземній валюті за офіційним курсом НБУ на дату повернення Вкладу, шляхом зарахування на поточний рахунок в національній валюті Вкладника.
18	Виплата відсотків за вкладом (депозитом)	капіталізація нарахованих процентів: <u>щомісячно</u>
19	Порядок нарахування відсотків на суму вкладу (депозиту)	з дня, наступного за днем надходження до банку грошових коштів, до дня, який передує дню повернення грошових коштів вкладнику або списанню з вкладного (депозитного) рахунку вкладника з інших підстав
20	Автоматичне продовження строку дії договору банківського вкладу (депозиту) згідно з умовами договору	Так
21	Попередження: внесення банком будь-яких змін до договору банківського вкладу (депозиту) здійснюється лише за згодою з клієнтом (стороною договору), якщо інше не встановлено договором або законодавством України	
22	3. Інформація про витрати клієнта та вимоги до клієнта	
23	Платежі за додаткові та супутні послуги банку, отримання яких є необхідним для укладення договору банківського вкладу (депозиту):	
24	відкриття поточного рахунку	Не тарифікується
25	інші послуги, отримання яких є необхідним для укладення договору банківського вкладу (депозиту)	Відкриття поточного рахунку з використанням платіжної картки. Витрати по поточному рахунку з використанням платіжної картки затвердженим тарифам Банку за розрахунково-касове обслуговування поточних рахунків з використанням платіжної картки, які діють на дату укладання договору банківського вкладу. Тарифи можуть змінюватись Банком в порядку, передбаченому відповідним договором.

26	оподаткування доходів, отриманих від вкладних (депозитних) операцій	
27	податок на доходи фізичних осіб, грн.	18% від суми нарахованих процентів за вкладом
28	військовий збір, грн	1,5% від суми нарахованих процентів за
29	Наслідки повернення строкового банківського вкладу (депозиту) на вимогу клієнта до спливу строку договору банківського вкладу (депозиту):	Договором банківського вкладу (депозиту) не передбачено право вимоги клієнта повернення строкового банківського вкладу (депозиту) до спливу строку договору банківського вкладу (депозиту)
30	Відповідно до законодавства України: повернення вкладникові банківського строкового вкладу та нарахованих процентів за цим вкладом на його вимогу до спливу строку або до настання інших обставин, визначених договором, можливе виключно у випадках, якщо це передбачено умовами договору банківського строкового вкладу; якщо клієнт/вкладник не вимагає повернення суми строкового вкладу зі спливом строку, встановленого договором банківського вкладу, або повернення суми вкладу, внесеного на інших умовах повернення, після настання визначених договором обставин договір вважається продовженим на умовах вкладу на вимогу, якщо інше не встановлено договором.	
31	повернення клієнту строкового банківського вкладу (депозиту) на вимогу клієнта до спливу строку договору банківського вкладу (депозиту)	ні
32	процентна ставка в разі дострокового розірвання договору банківського вкладу (депозиту) на вимогу клієнта, відсотки річних	-
33	4. Права клієнта згідно із законодавством України	
34	Банк, починаючи з 13.04.2022, є учасником Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Ознайомлення з інформацією на веб-сайті банку щодо участі банку в Фонді гарантування вкладів фізичних осіб та змістом довідки про систему гарантування вкладів фізичних осіб за посиланням: https://www.oschadbank.ua/fgvfo	
35	5. Подання клієнтом звернення та терміни його розгляду	
36	До банку:	

37	перелік контактних даних банку зазначено в рядках 2, 4-7 таблиці додатка 4 до Положення про інформаційне забезпечення банками клієнтів щодо банківських та інших фінансових послуг. Термін розгляду звернення - не більше одного місяця з дня його надходження. Загальний термін розгляду звернення (у разі його продовження, якщо в місячний строк вирішити порушені у зверненні питання неможливо) не повинен перевищувати сорока п'яти днів або
38	до Національного банку України:
39	перелік контактних даних розміщено в розділі “Звернення громадян” на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку. Термін розгляду звернення - не більше одного місяця з дня його надходження. Загальний термін розгляду звернення (у разі його продовження, якщо в місячний строк вирішити порушені у зверненні питання неможливо) не повинен перевищувати сорока п'яти днів, або
40	до суду:
41	клієнт звертається до судових органів у порядку, визначеному законодавством України. (Клієнти - споживачі фінансової послуги звільняються від сплати судового збору за позовами, пов'язаними з порушенням їх прав як споживачів послуг)

Джерело: [9]

Депозит «Мій пенсійний депозит» створено спеціально для одержувачів пенсії та соціальних виплат.

Строк вкладу (депозиту) - 3, 6, 12 місяців.

Валюта вкладу (депозиту) - Гривня, долар США, євро.

Мінімальна сума вкладу (депозиту) - 1000,00 грн, 100 доларів США, 100 євро.

Істотні характеристики банківського вкладу «Мій депозит» від АТ «Державний ощадний банк України», представлені в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Істотні характеристики банківського вкладу (депозиту) МІЙ ПЕНСІЙНИЙ ДЕПОЗИТ

№ з/п	Вид інформації	Інформація для заповнення банком
1	2	3
1	1. Інформація про банк	
2	Найменування	Акціонерне товариство «Державний ощадний банк України»
3	Номер та дата видачі ліцензії	Банківська ліцензія НБУ №148 від 05.10.2011р.

Продовження табл. 2.5

4	Адреса	Україна, 01001, м. Київ, вул. Госпітальна, 12г
5	Номер контактного телефону	0-800-210-800 (безкоштовно зі стаціонарних та мобільних телефонів по території України) +38044-363-01-33
6	Адреса електронної пошти	contact-centre@oschadbank.ua
7	Адреса офіційного веб-сайту	http://www.oschadbank.ua/ua/
8	2. Основні умови банківського вкладу (депозиту)	
9	Процентна ставка на вклад (депозит), відсотки річних	від 9,50% до 12,00% у гривні, від 0,20% до 0,40% у доларах США, від 0,01% до 0,15% в євро. (Зазначено базові процентні ставки без врахування додаткових процентних ставок згідно програми лояльності та можливих акційних пропозицій банку)
10	Строк вкладу (депозиту)	3, 6, 12 місяців
11	Валюта вкладу (депозиту)	Гривня, долар США, євро
12	Мінімальна сума вкладу (депозиту)	1000,00 грн, 100 доларів США, 100 євро
13	Строк, протягом якого клієнт повинен розмістити суму коштів на вклад (депозит), днів	15 днів, при безготівковому внесенні коштів на депозит
14	Вид договору банківського вкладу (депозиту)	Вклад строковий
15	Умови зняття (часткового зняття) вкладу (депозиту) протягом строку дії договору банківського вкладу (депозиту)	Не передбачено
16	Умови поповнення вкладу (депозиту) протягом строку дії договору банківського вкладу (депозиту)	Без обмежень для строків 3,6 місяців. Для строку 12 місяців, щомісячна сума поповнення не може перевищувати суму початкового внеску фактично внесеного на рахунок (при первинному внесенні депозиту) або суму депозиту наявну на рахунку на момент автоматичного подовження строку депозиту, при цьому поповнення депозиту, строком 12 місяців, здійснюється лише протягом перших 8 місяців з моменту первинного внесення Депозиту/з моменту автоматичного подовження. Мінімальна сума поповнення 200,00 гривень, 10 доларів США/євро.

Продовження табл. 2.5

17	Порядок повернення вкладу (депозиту)	В дату повернення вкладу (депозиту): перерахування суми вкладу (депозиту) на рахунок клієнта або видача готівкою в касі банку.
18	Виплата відсотків за вкладом (депозитом)	перерахування на поточний рахунок клієнта, відкритий в банку: щомісячно , або капіталізація нарахованих процентів: щомісячно
19	Порядок нарахування відсотків на суму вкладу (депозиту)	з дня, наступного за днем надходження до банку грошових коштів, до дня, який передує дню повернення грошових коштів вкладнику або списанню з вкладного (депозитного) рахунку вкладника з інших підстав
20	Автоматичне продовження строку дії договору банківського вкладу (депозиту) згідно з умовами договору	Так
21	Попередження: внесення банком будь-яких змін до договору банківського вкладу (депозиту) здійснюється лише за згодою з клієнтом (стороною договору), якщо інше не встановлено договором або законодавством України	
22	3. Інформація про витрати клієнта та вимоги до клієнта	
23	Платежі за додаткові та супутні послуги банку, отримання яких є необхідним для укладення договору банківського вкладу (депозиту):	
24	відкриття поточного рахунку	Не тарифікується
25	інші послуги, отримання яких є необхідним для укладення договору банківського вкладу (депозиту)	Відкриття поточного рахунку з використанням платіжної картки. Витрати по поточному рахунку з використанням затвердженим тарифам Банку за розрахунково-касове обслуговування поточних рахунків з використанням платіжної картки, які діють на дату укладання договору банківського вкладу. Тарифи можуть змінюватись Банком в порядку, передбаченому відповідним договором.
26	оподаткування доходів, отриманих від вкладних (депозитних) операцій	
27	податок на доходи фізичних осіб, грн.	18% від суми нарахованих процентів за вкладом
28	військовий збір, грн	1,5% від суми нарахованих процентів за вкладом
29	Наслідки повернення строкового банківського вкладу (депозиту) на вимогу клієнта до спливу строку договору банківського вкладу (депозиту):	Договором банківського вкладу (депозиту) не передбачено право вимоги клієнта повернення строкового банківського вкладу (депозиту) до спливу строку договору банківського вкладу (депозиту)

30	попередження: в разі дострокового розірвання договору банківського вкладу (депозиту) на вимогу клієнта можливе зменшення доходу від строкового вкладу (депозиту) відповідно до умов цього договору. Відповідно до законодавства України: повернення вкладникові банківського строкового вкладу та нарахованих процентів за цим вкладом на його вимогу до спливу строку або до настання інших обставин, визначених договором, можливе виключно у випадках, якщо це передбачено умовами договору банківського строкового вкладу; якщо клієнт/вкладник не вимагає повернення суми строкового вкладу зі спливом строку, встановленого договором банківського вкладу, або повернення суми вкладу, внесеного на інших умовах повернення, після настання визначених договором обставин договір вважається продовженим на умовах вкладу на вимогу, якщо інше не встановлено договором.	
31	повернення клієнту строкового банківського вкладу (депозиту) на вимогу клієнта до спливу строку договору банківського вкладу (депозиту)	ні
32	процентна ставка в разі дострокового розірвання договору банківського вкладу (депозиту) на вимогу клієнта, відсотки річних	-
33	4. Права клієнта згідно із законодавством України	
34	Банк, починаючи з 13.04.2022, є учасником Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Ознайомлення з інформацією на веб-сайті банку щодо участі банку в Фонді гарантування вкладів фізичних осіб та змістом довідки про систему гарантування вкладів фізичних осіб за посиланням: https://www.oschadbank.ua/fgvfo	
35	5. Подання клієнтом звернення та терміни його розгляду	
36	До банку:	
37	перелік контактних даних банку зазначено в рядках 2, 4-7 таблиці додатка 4 до Положення про інформаційне забезпечення банками клієнтів щодо банківських та інших фінансових послуг. Термін розгляду звернення - не більше одного місяця з дня його надходження.	
38	до Національного банку України:	
39	перелік контактних даних розміщено в розділі “Звернення громадян” на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку. Термін розгляду звернення - не більше одного місяця з дня його надходження. Загальний термін розгляду звернення (у разі його подовження, якщо в місячний	
40	до суду:	
41	клієнт звертається до судових органів у порядку, визначеному законодавством України. (Клієнти - споживачі фінансової послуги звільняються від сплати судового збору за позовами, пов'язаними з порушенням їх прав як споживачів послуг)	

Зазначені вище характеристики депозитів АТ «Державний ощадний банк України» та їх умови безумовно сприяють вдалому розміщенню в установі вільних коштів клієнтів на відповідних рахунках. Так, на кінець 2019 року

всього на рахунках клієнтів знаходилось 202 143 040 тис. грн, з них на рахунках до запитання – 109 372 418 тис. грн, а строкові депозити склали – 92 770 622 тис. грн. Загальний залишок по рахунках десяти найбільших клієнтів складав 60 085 667 тис. грн, що становить 30%. Загальний залишок по рахунках одного найбільшого клієнта становив 22% від загальної суми рахунків клієнтів. До складу рахунків клієнтів входять депозити у сумі 472 087 тис. грн, що утримуються в якості забезпечення зобов'язань за виданими гарантіями та іншими зобов'язаннями (додаток Г).

На кінець 2020 року загальна кількість коштів на рахунках клієнтів порівняно з 2019 роком зменшилась на 15 975 235 тис. грн і становила 186 167 805 тис. грн. Строкові депозити збільшились на 8 995 991 тис. грн і склали 101 766 613 тис. грн, рахунки до запитання навпаки зменшились до 84 401 192 тис. грн. Загальний залишок по рахунках десяти найбільших клієнтів складав 15 997 748 тис. грн, що становить 9%. Загальний залишок по рахунках одного найбільшого клієнта становив 4% від загальної суми рахунків клієнтів. До складу рахунків клієнтів входять депозити у сумі 54 190 тис. грн, що утримуються в якості забезпечення зобов'язань за виданими гарантіями та іншими зобов'язаннями (додаток Д).

На кінець 2021 року загальна кількість коштів на рахунках клієнтів порівняно з 2020 роком збільшилась на 5 284 978 тис. грн і становила 191 452 783 тис. грн. Залишки на строкових депозитах від клієнтів склали 75 333 748 тис. грн, а залишки на інших депозитах від клієнтів – 2 246 985 тис. грн. Залишки на поточних рахунках від клієнтів склали 113 665 777 тис. грн, а залишки на депозитах до запитання від клієнтів – 206 273 тис. грн. Загальний залишок по рахунках десяти найбільших клієнтів складав 23 140 917 тис. грн, що становить 12%. Загальний залишок по рахунках одного найбільшого клієнта становив 4% від загальної суми рахунків клієнтів. До складу рахунків клієнтів входять депозити у сумі 554 160 тис. грн, що утримуються в якості забезпечення зобов'язань за виданими гарантіями та іншими зобов'язаннями (додаток Е).

За структурою рахунків клієнтів найбільшу питому вагу займають рахунки фізичних осіб. У 2019 році – 53,9%, у 2020 – 67,3%, у 2021 – 64,5%.

Із проведеного аналізу депозитів, рахунків клієнтів, їх структури за секторами економіки, можна зробити висновок, що АТ «Державний ощадний банк України» проводить вдалу депозитну політику.

РОЗДІЛ 3

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ПОКРАЩЕННЯ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»

3.1. Актуальні напрями осучаснення депозитної політики банківських установ

«В основу осучаснення депозитної політики банківських установ України мають бути покладені зміни банківського законодавства, а саме:

1. Перегляд Верховною Радою України Закону «Про ощадну справу», що дозволить забезпечити правові гарантії організації, регулювання та зворотного зв'язку з урахуванням сучасних форс-мажорних обставин.

2. Сучасне законодавство повинно передбачати всі форми відносин банківських установ з державними органами влади та державними органами управління, з НБУ, один з одним, а також клієнтурою. Характер законодавчої бази у банківській сфері повинна мати напрям прямої дії з метою мінімізації втручання державних органів управління у менеджмент банків.

3. Оптимальне осучаснення механізму ліцензування банківських установ у напрямку передбачення монополізму в діяльності банків, з метою гнучкого регулювання механізму конкуренції між банківськими установами.

4. Обов'язкове включення норм банківської діяльності до законодавчих актів з урегулювання інших галузей діяльності з метою укомплектування повноти банківського законодавства.

5. Урахування специфіки банківського сектору в процесі удосконалення податкового законодавства з метою посилення зацікавленості в розширенні спектрів діяльності та забезпеченні високого рівня фінансової стійкості у контексті досягнення ефективності системи оподаткування» [41].

На нашу думку, у процесі осучаснення банківського законодавства вкрай важливо врахувати всі переваги діючого вітчизняного законодавства, а згодом вносити зміни у чинні нормативні акти і закони.

За нашим переконанням, чинні законодавчі норми передбачають достатній перелік можливостей для розв'язання широкого спектру завдань у межах розробки та втілення результативної державної ощадної політики.

Створення фінансово-економічних передумов з метою посилення процесу заохочення залучення середньо і довгострокових коштів населення має стати пріоритетним напрямком діяльності Національного Банку України. Саме з цих причин першочергової актуальності набувають завдання збільшення капіталу Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Таке першочергове завдання слід вирішувати за наступним алгоритмом:

- збільшення кількості джерел формування коштів Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, а також встановлення норм відрахування для Національного Банку України;
- передбачення розміщення коштів фонду не тільки у державні цінні папери, але й в іпотечні;
- обґрунтування та впровадження диференційованих ставок по вкладах банків до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб [36].

Розробка кадрової політики банківських установ на принципах корпоративного управління та корпоративного комплаєнсу зможе гарантувати покращення довіри населення до банківської системи. Активна кадрова політика банківських установ характеризується забезпеченням прозорості, відвертості, лояльного ставлення до кожного клієнта та повної відповідальності перед кожним клієнтом окрема і державою в цілому.

Одним із важливих напрямів осучаснення депозитної політики банківських установ є перебудова та реструктуризація банківського сектору, а також стимулювання внутрігалузевої конкуренції. Одним із прикладів забезпечення конкурентоспроможності українських банківських установ у контексті інтернаціоналізації та інтеграції до Європейського союзу є впровадження програми структуризації та консолідації банківської системи, підвищення рівня її капіталізації [36].

До переліку першочергових завдань Національного Банку України слід

також віднести сприяння функціонуванню банківських установ у напрямку використання такого дієвого інструменту депозитної політики, як створення корпоративних пенсійних фондів. У всьому світі це вважається доволі ефективним механізмом забезпечення економіки гарантованими і недорогими довгостроковими фінансовими ресурсами [19, с. 38].

Використання процесного підходу в процесі осучаснення депозитної політики банківських установ дозволить прискорити і покращити всю систему менеджменту банків. Якщо порівняти процесний підхід із системним і ситуативним, то переваги будуть очевидними. Процесний підхід у найбільшому ступені відповідає принципам вимогам локальних взаємодій; архітектурній побудові розподіленого збору, передачі та паралельної обробки інформації; персоніфікації аналітичних програмних продуктів. Процесний підхід відкриває можливості цифровізації на синтезованій понятійній платформі всіх сучасних інструментів і методів менеджменту процесу моніторингу та акумулювання тимчасово незадіяних фінансових ресурсів, використовуючи сучасні діджитал-технології, моделі імітаційного моделювання, сценарного прогнозування, інструменти гейміфікації тощо.

Осучаснення депозитної політики банківських установ досягається за рахунок тямущого використання запозиченого досвіду регулювання заощаджень населення. Вирішальну роль у цьому процесі відіграють відомі накопичувальні інвестиційні схеми такі, як: обслуговування пенсійних рахунків, рахунків сплати за навчання, придбання житла, здійснення договірних фінансових операцій, пов'язаних із створенням пайових фондів. Важливим напрямком запозичення досвіду зарубіжних банків є механізм обслуговування та закріплення корпоративних клієнтів. Особливо слід підкреслити обґрунтовану та чітко формалізовану систему внутрішньо банківських процедур, яка оптимізує операційні витрати та позитивно впливає на оперативність реалізації банківських послуг - шляхом скорочення витрат людського ресурсу. Якщо характеризувати специфіку діяльності більшості українських банківських установ, то процес обслуговування корпоративних

клієнтів будується на використанні застарілої практики ексклюзивного підходу, який негативно впливає на якість наданих послуг і зменшує доходи банку.

Отже, загальний підсумок, який дозволить систематизувати часні пропозиції та напрями осучаснення депозитної політики банківських установ можна представити у декількох пунктах:

1. Збільшення кількості та покращення якості депозитних операцій з фізичними особами і корпоративними клієнтами за рахунок впровадження і використання сучасних діджитал-технологій банківського обслуговування.
2. Гарантія високої стійкості залучених коштів у банківських установах.
3. Обґрунтування відсоткової політики з метою заохочення населення розміщувати грошові кошти на різні депозитні рахунки.
4. Залучення фінансових ресурсів спеціального призначення з рахунків підприємств з метою збільшення обсягу термінових банківських депозитів.
5. Удосконалення практичних підходів до залучення фінансових ресурсів клієнтів на ощадні вклади у контексті збільшення питомої ваги найбільш стійкої складової мобілізованих банківських ресурсів.
6. Запозичення сучасного досвіду рейтингових банків країн Європи та США, використання українськими банками передових систем розрахунків (СМА-, АТS-рахунків та інших видів депозитів).

Впровадження вищезазначених ключових позицій осучаснення депозитної політики банківських установ у практичну діяльність вітчизняних банків відкриє можливість вдосконалення всіх банківських операцій, які впливають на формування ресурсної бази банківських установ. Перегляд кадрової політики банків та всієї системи менеджменту у контексті формування і закріплення позитивного іміджу спрацює у напрямку розширення можливостей банківських установ в системі мобілізації та прибуткового розміщення ресурсів. Впливова роль депозитних операцій банків у системі економічного зростання країни диктує вимогу орієнтації та зростання до рівня світових стандартів, а також інтернаціоналізації та інтеграції у європейський простір.

3.2. Пропозиції щодо удосконалення складових елементів депозитної політики АТ «Державний ощадний банк України»

Депозитна політика будь-якого банку напряму залежить від впроваджених механізмів заощадження та сформованої культури споживання. Банківський менеджмент містить значну кількість складових цієї системи, серед яких визначальна роль належить розробці та реалізації депозитної політики. «Депозитна політика комерційного банку виступає складовою банківського менеджменту, це комплекс заходів по формуванню депозитного портфеля, а також різноманітні форми та методи щодо реалізації конкурентних позицій на ринку депозитних послуг з метою забезпечення необхідних обсягів депозитних ресурсів» [1].

Основною характерною рисою ефективної реалізації депозитної політики є оптимізація та обґрунтування ресурсо-витрат на залучення фінансових коштів на депозитному ринку. В основу формування власної депозитної політики АТ «Державний ощадний банк України» закладає саме такий підхід.

В умовах воєнного стану обсяг готівки, яка залишається у розпорядженні населення стрімко скорочується, отже, ті банківські установи, які зможуть запропонувати клієнтам-вкладникам кращий набір високоякісних послуг, отримають у своє розпорядження вагомі суми фінансових ресурсів.

Форс-мажорні обставини вимагають від АТ «Державний ощадний банк України» інноваційних підходів у напрямку вдосконалення таких послуг як: перегляд видів депозитних рахунків, застосування сучасних діджитал-технологій банківського обслуговування, здійснення розрахункових операцій із використанням інноваційних технічних засобів. Головними вимогами формування власної депозитної політики АТ «Державний ощадний банк України» є повне задоволення потреб клієнтів банку в першочергових послугах, покращення якості надання послуг, підвищення зацікавленості населення і корпоративних клієнтів у розміщенні власних коштів на поточних банківських рахунках, а отже залучення нових клієнтів та збереження

постійних вкладників.

Змішаний режим функціонування з клієнтами різних статусів, тобто як з юридичними особами, так і з фізичними, дозволить АТ «Державний ощадний банк України» удосконалити і закріпити депозитні відносини з постійними клієнтами. З цією метою доцільним є використання досвіду зарубіжних комерційних банків щодо впровадження NOW рахунків. Специфіка таких рахунків полягає у можливості збереження коштів на власних рахунках з метою використання і здійснення платежів, а також, з іншого боку, ці рахунки виконують функцію своєрідних фінансових інвестицій, які спроможні приносити додатковий дохід власнику депозитного рахунку.

Осучаснення депозитної політики АТ «Державний ощадний банк України» доцільно здійснювати у напрямку спрощення формату функціонування банківських рахунків, а саме оптимізації режиму зарахування коштів на вклади, порядку видачі готівки та здійснення банківських операцій перерахування коштів з депозитних рахунків. Такі зміни забезпечать постійне надходження фінансових ресурсів на строкові та ощадні депозити.

Важливо мати на увазі, що широке застосування строкових вкладів із додатковими внесками сприяє залученню нових клієнтів. Депозитна політика у напрямку скорочення обмежень щодо здійснення розрахунків із використанням фінансових ресурсів, які зберігаються на ощадних і строкових депозитах буде приваблювати додаткових клієнтів і утримувати постійних. «У перспективі чітке розмежування різних видів депозитів - до запитання, строкових, ощадних, - буде поступово зникати, що підтверджується досвідом комерційних банків розвинених країн, де все більше розширюється сфера застосування змішаних типів рахунків» [28, с. 109].

Менеджмент банку має керуватися світовим досвідом і враховувати, що саме депозити фізичних осіб завжди сприймаються як найстійкіший фінансовий ресурс банківської установи, оскільки по вкладах фізичних осіб фіксується відносно менший рух коштів, у порівнянні із депозитними рахунками юридичних осіб.

Велику увагу слід приділяти корисним властивостям банківського продукту у контексті збагачення пропозицій задоволення начасних потреб клієнтів банку. Конкурентоспроможна депозитна політика банківської установи характеризується впровадженням детально обґрунтованих параметрів депозитних продуктів. Враховуючи те, що успіх функціонування банку залежить від його спроможності максимально враховувати і задовольняти багатоаспектні цільові потреби клієнтів, АТ «Державний ощадний банк України» слід приділити більше уваги розробці та впровадженню сучасних модифікацій банківських депозитів. Такі заходи забезпечать гнучкість асортиментної політики банку, відкриють горизонти щодо приваблення нових сегментів вітчизняного ринку, успішно перемагати у конкурентній боротьбі у процесі залучення нових і утримання постійних клієнтів. Головною метою осучаснення депозитної політики АТ «Державний ощадний банк України» має стати створення і закріплення привабливої репутації на ринку банківських послуг.

У сучасну депозитну політику АТ «Державний ощадний банк України» слід включити такий складовий елемент, як страхування депозитів. В умовах форс-мажору така послуга набуває актуальності. Страхування депозитних рахунків страховими компаніями – це послуга, зміст якої полягає в активізації механізму захисту грошових вкладів, які перебувають на депозитних рахунках банківських установ. Ця послуга створюється на той випадок, якщо банк отримує статус банкрутства. З метою запобігання масового вилучення грошових вкладів з банку в умовах воєнного стану і погіршення депозитної політики, послуга страхування депозитних рахунків страховими компаніями дозволить убезпечити вкладників і захистити від фінансових втрат клієнтів банку.

Ще одним кроком удосконалення реалізації депозитної політики комерційного банку є розробка відповідного меморандуму. В результаті вивчення зарубіжного досвіду ми з'ясували, що європейські банки з гарною репутацією приділяють особливу увагу прийняттю рішення щодо

впровадження меморандуму депозитної політики. Відповідальність за розробку меморандуму як правило покладають на службу стратегічного планування, маркетингу і казначейства. Меморандум депозитної політики покликаний конкретизувати обрану стратегію банківської установи стосовно цільових ринків, конкретних сегментів та клієнтів, структури та складу депозитів фізичних осіб, розмірів фінансових вкладів, методів та принципів депозитної активності. Головна місія меморандуму депозитної політики полягає у визначенні граничних обсягів депозитної бази, а також питомої ваги депозитної складової в ресурсному потенціалі банківської установи. Меморандум чітко визначає шляхи реалізації депозитної політики, враховуючи стратегічні цілі та завдання комерційного банку, прописаних у його статуті: отримання максимального прибутку за умов збереження банківської ліквідності.

Підготовча робота до розробки меморандуму депозитної політики банківської установи здійснюється за наступним алгоритмом:

- Організація маркетингових досліджень ринку депозитних послуг з метою вимірювання впливу політики Національного банку України на стан і тенденції розвитку ринку депозитних послуг.
- Фінансово-економічна оцінка цінової, продуктової, збутової та комунікаційної політики конкуруючих банківських установ на депозитному ринку.
- Вимірювання сильних, слабких сторін, можливостей і загроз шляхом проведення SWOT-аналізу депозитної діяльності банківської установи.

Результатом здійснення зазначеного алгоритму є розробка оптимістичного, песимістичного та реалістичного варіанту впровадження депозитної політики. Серед зовнішніх факторів, які чинять вплив на реалізацію депозитної політики вагоме місце посідають такі, як економічна та політична ситуація в країні, тенденції на ринку кредитних ресурсів, інвестиційна привабливість визначальних секторів економіки, структура і розмір доходів та витрат населення.

Основними етапами процесу розробки меморандуму депозитної політики

банківської установи визначають наступні:

- характеристика позицій та рейтингів банку на депозитному ринку;
- визначення мети і завдань депозитної політики;
- побудова моделі поведінки банківської установи на депозитному ринку;
- розробка програми розвитку банківської установи.

На практиці з метою оцінювання поточного стану банку на ринку депозитів на першому етапі процесу розробки меморандуму депозитної політики банківської установи застосовується методи структурного, операційного та фактичного аналізу. В процесі розробки меморандуму депозитної політики банку необхідно приводити в дію найсучасніші технології та інструменти фінансово-економічного аналізу. При цьому важливою складовою є здійснення моніторинг ринку депозитних послуг за ключовими індикаторами і критеріями.

На другому етапі підготовки меморандуму депозитної політики визначається мета і завдання депозитної політики банківської установи. Розповсюдженою практикою є використання технології постановки мети SMART. Відповідно даній технології мета має бути: specific – специфічна (конкретна); measurable – виміряна; achievable – досяжна; relevant – релевантна (актуальна); time bound- обмежена у часі. Мета депозитної політики банківської установи полягає у досягненні максимального прибутку за умов повного та якісного задоволення потреб клієнтів у депозитних послугах. В рамках визначеної мети банківські установи формують відповідні короткострокові та довгострокові завдання.

Побудова моделі поведінки банківської установи на депозитному ринку здійснюється на третьому етапі. Модель поведінки прямо залежить від позицій банку на депозитному ринку. Тому зростання питомої ваги і обсягів депозитних операцій в ресурсному потенціалі банку є ключовою складовою моделі поведінки. Привабливі умови залучення фінансових ресурсів протягом тривалого часу виступає запорукою зростання довгострокових банківських

операцій інвестиційного характеру.

АТ «Державний ощадний банк України» при визначенні депозитної політики має сфокусувати свою поведінку на розумінні того, що найстійкішою складовою залучених банком фінансових ресурсів являються грошові внески населення. Банківська практика доводить, що навіть незначні за розмірами вклади населення характеризуються відчутно чисельною й менш рухливою масою, у порівнянні із вкладами юридичних осіб.

На заключному етапі розробки депозитного меморандуму складається програма розвитку банківської установи. Це обґрунтований комплекс заходів по досягненню найкращої позиції банку на депозитному ринку у контексті максимальної частки депозитних внесків у залучених банківських ресурсах.

Таким чином, з метою удосконалення складових елементів депозитної політики ми пропонуємо розробити і впровадити Меморандум депозитної політики АТ «Державний ощадний банк України», який передбачає сім важливих розділів, логічно пов'язаних між собою.

Перший розділ «Мета і завдання депозитної політики АТ «Державний ощадний банк України» спрямований на постановку мети і розробку завдань банку. Мета депозитної політики банківської установи полягає у досягненні максимального прибутку банком за умов всебічного й комплексного задоволення потреб клієнтів. В процесі реалізації поставленої мети необхідно вирішити першочергові стратегічні завдання: розрахунок оптимальних пропорцій між обсягом депозитних вкладів та іншими видами залучених банком фінансових ресурсів; вибір політики банківської установи щодо досягнення вигідних конкурентних позицій у важливих сегментах депозитного ринку.

У рамках другого розділу «Асортимент депозитних послуг АТ «Державний ощадний банк України» характеризується перелік депозитних продуктів для фізичних осіб і корпоративних клієнтів.

Третій розділ присвячений визначенню «Цільового призначення депозитного продукту та його переваг для АТ «Державний ощадний банк

України» і клієнтів». В цьому розділі чітко визначаються орієнтири на цільову аудиторію, прописується який саме депозитний продукт на яку групу клієнтів спрямовується. Окрім цього, подається повна характеристика переваг як для банку, так і його клієнтів.

У четвертому розділі «Цінова політика АТ «Державний ощадний банк України» визначаються підходи до цінової політики й методологічна база визначення ціни на депозитний банківський продукт. В цьому розділі доцільним буде вибір типу стратегії, яку планує впроваджувати банк на депозитному ринку. Як правило обирається одна із найбільш розповсюджених стратегій: агресивна, помірно агресивна, зважена, пасивна.

«Канали, методи збуту продукту АТ «Державний ощадний банк України» і засоби його стимулювання» прописуються у п'ятому розділі. Інформація даного розділу спрямована на визначення збутової політики обраних депозитних банківських продуктів, розробку технології спільного збуту у співпраці з іншими ринковими гравцями, а також вибір методів мотивації потенційних клієнтів.

У шостому розділі «Організаційно-управлінські заходи АТ «Державний ощадний банк України» доцільно визначити кадрові заходи стосовно пошуку, відбору та залучення персоналу; напрями реструктуризації організаційною структури управління у контексті формування спеціального підрозділу банку або структурної перебудови існуючих підрозділів, у рамках поставленої мети депозитної політики. Окремим підпунктом даного розділу має передбачатись технологічне забезпечення процесів здійснення депозитних операцій, а також професійна підготовка банківського персоналу.

Сьомий розділ «Прибутковість АТ «Державний ощадний банк України» характеризує джерела доходів й напрямки витрат на депозитне обслуговування по кожному депозитному продукту окремо. Значна увага приділяється цільовим клієнтам, а також підрозділам банківської установи, які надають депозитні послуги.

Окрім меморандуму депозитної політики АТ «Державний ощадний банк

України» важливою складовою удосконалення є розробка каталогу депозитних операцій, в якому доцільно передбачити детальну характеристику депозитних вкладів та опис зразків необхідних юридичних документів.

Запорукою стабільної депозитної бази АТ «Державний ощадний банк України» виступає якісне вдосконалення депозитної політики. Серед актуальних напрямків рекомендуємо звернути увагу на наступні:

1) розширення ресурсної бази банку шляхом впровадження в практику комерційних банків випуску нетрадиційних для них депозитних інструментів: депозитних та ощадних сертифікатів, що дозволить;

2) усунення негативного впливу неочікуваного вилучення фізичними особами строкових вкладів на фінансовий стан банківської установи методом впровадження безвідкличних депозитів з встановленням права застосування до нього штрафних санкцій за дострокове відкликання коштів. Заохочення вкладників виконувати свої зобов'язання в рамках безвідкличних депозитів та фінансова компенсація фізичним особам за підтримку політики банку стосовно неможливості дострокового вилучення грошових коштів. Банківські установи, як правило, пропонують для вкладів з обмеженим терміном вилучення значно високий відсоток, у порівнянні із традиційними депозитами. При цьому банківської установи обов'язково інформують клієнтів про наявність всіх переваг та обмежень при укладенні договору;

3) залучення ресурсів інституціональних інвесторів (пенсійні фонди, страхові компанії, соціальні фонди). Такі заходи гарантують зниження собівартості депозитної бази банків, а також сприяють збільшенню тривалості розміщення грошових коштів, оскільки фінансові ресурси страхових компаній та пенсійних фондів порівняно триваліші за термінами, а також значно дешевші, у порівнянні із грошовими внесками фізичних осіб або депозитами юридичних осіб;

4) рух депозитних банківських послуг у напрямку цільового призначення, а саме відкриття депозитних рахунків з режимом гнучкого користування. Такі зміни забезпечують досягнення як економічного, так і

відчутного соціального ефекту.

Необхідно мати на увазі, набір депозитних продуктів постійно знаходиться під впливом зовнішніх факторів. В складних умовах форс-мажору потенційні клієнти втрачають довіру до банківських установ. Тому сьогодні вкрай необхідно впроваджувати інноваційні інструменти залучення грошових коштів населення, використовувати на практиці програми лояльності, удосконалювати обслуговування у напрямку зручності і комфортності.

Інноваційні депозитні продукти, які доцільно рекомендувати клієнтам АТ «Державний ощадний банк України»:

- мультивалютні депозити, які оптимізують втрати від зміни курсу валютних коштів, оскільки вкладник має можливість конвертувати власний вклад із однієї валюти в іншу протягом терміну дії договору без розірвання договору і без втрати відсотків;

- індексовані депозити, розмір ставки змінюється залежно від конкретного критерія (курсу валюти, показників фондового ринку, цін на золото, нафту), за таких умов банк бере на себе компенсацію відповідних витрат вкладника (компенсація курсової різниці);

- гібридні (комбіновані) депозити, які поєднують властивості строкових і поточних рахунків. Такі NOW рахунки досить розповсюджені у закордонних банках. Сучасна практика відкриття NOW - negotiable order of withdrawal рахунків відкриває можливість власнику розраховуватися тратами, аналогічними до чеків, і при цьому отримувати дохід, схожий на відсотки за строковими депозитами;

- умовні депозити, коли банки мають право залучати кошти та/або банківські метали на нестандартних умовах їх повернення;

- спеціальні накопичувальні рахунки, при якому первинним є укладання з банком угоди щодо можливості отримання кредиту для придбання речей значної вартості (житло, транспортні засоби, земельні ділянки) за умови накопичення обумовленої суми на спеціальному цільовому рахунку, а також надійним механізмом захисту, який полягає у зарахуванні таких вкладів до

категорії першочергового повернення;

– структуровані депозити, представлені депозитами на акції та індексовані облігації, інвестиційними депозитами. Їх механізм передбачає наявність інструментів із фіксованою прибутковістю (строкові депозити або високонадійні облігації) та високодохідний фінансовий інструмент. Співвідношення розподілу ресурсів між цими депозитами залежить від типу продукту, але частіше інструменти з фіксованою доходністю мають більшу частку. Такі продукти встановлюють оптимальні пропорції ризику і прибутковості, мінімальних комісійних витрат.

Останнім часом широкого розповсюдження отримали заходи і програми розвитку фінансової грамотності. АТ «Державний ощадний банк України» варто проявити свою активність і в цьому напрямку, що може гарантувати підвищення ефективності депозитної політики банку. Доцільно найближчим часом розробити програму зустрічей з населенням з метою формування фінансової грамотності: проводити тренінги; здійснювати консультаційну підтримку щодо депозитних програм банку; організовувати тематичні квести; дні відкритих дверей; заохочення постійних клієнтів.

ВИСНОВКИ

В результаті проведеного дослідження формування та реалізації депозитної політики банку ми зробили наступні висновки.

У широкому значенні депозитну політику комерційного банку варто розглядати як стратегію і тактику банку при здійсненні ним діяльності щодо залучення ресурсів на обіговій основі, а також під час організації та управління депозитним процесом. У вузькому значенні депозитна політика – це стратегія і тактика банку в частині організації депозитного процесу.

Загальні критерії оптимальності формування та реалізації депозитної політики виглядають наступним чином:

- зв'язок депозитних, кредитних та інших операцій банку між собою для підтримки його стабільності, надійності, фінансової стійкості;
- диверсифікація ресурсів банку з метою мінімізації ризику;
- розподіл депозитного портфеля за клієнтами, послугами, ринками;
- індивідуальний підхід до різних груп клієнтів;
- конкурентоздатність банківських депозитних продуктів.

На мікроекономічному рівні – рівні конкретного банку – роль формування та реалізації депозитної політики виявляється у забезпеченні стабільності та стійкості банку, його рентабельності, ліквідності і надійності, а також адекватності його діяльності потребам клієнтів.

У ході розробки, формування та реалізації депозитної політики вважаємо можливим банківським установам використовувати процесний підхід як один із найпрогресивніших підходів сучасного менеджменту. Порівняно з іншими (системним або ситуативним) процесний підхід найбільшою мірою відповідає принципу локальних взаємодій, архітектурі розподіленої і паралельної обробки інформації, використанню персоніфікованих аналітичних програмних продуктів. Пропонована концепція дозволяє синтезувати на єдиній понятійній платформі практично всі методи управління процесом залучення тимчасово вільних грошових коштів, включаючи апробовані математичні моделі типу

лінійного програмування, імітаційного моделювання, сценарного прогнозування тощо.

Основні рекомендації і напрями, що стосуються підвищення ефективності формування та реалізації депозитної політики банку виглядають наступним чином:

- розвиток депозитних операцій з клієнтами на основі впровадження нової техніки і технології банківського обслуговування фізичних осіб;
- забезпечення високої стійкості залучених банком коштів;
- активне використання відсоткової політики як методу стимулювання розміщення коштів на різні види депозитів;
- розширення практики залучення коштів клієнтів на ощадні вклади, тому що вони є найбільш стійкою частиною мобілізованих банком ресурсів;
- використання у вітчизняних умовах досвіду банків економічно розвинених країн.

Використання в практичній діяльності розглянутих напрямів вдосконалення операцій, що стосуються формування та реалізації депозитної політики банків, могло б значною мірою розширити їх можливості у сфері залучення та ефективного розміщення коштів клієнтів. Подальше збільшення ролі депозитних операцій банків, їх розвиток і зростання до рівня світових стандартів здійснюватиметься в міру створення у нашій країні всіх необхідних умов, властивих ринковій економіці.

Роль формування та реалізації депозитної політики полягає у визначенні пріоритетних напрямків розвитку та удосконаленні банківської діяльності в процесі залучення й акумулювання ресурсів, розвитку депозитних операцій та підвищенні їх ефективності.

В процесі дослідження було визначено роль формування та реалізації депозитної політики у забезпеченні фінансової стійкості банку; сформульовано цілі і визначено принципи формування та реалізації депозитної політики банку; на основі аналізу показників надійності і прибутковості банківської установи обґрунтовано критерії ефективності реалізації депозитної політики;

встановлено перспективні напрямки удосконалення механізму формування та реалізації депозитної політики банку, зведені у меморандум.

АТ «Державний ощадний банк України» активно розвиває та впроваджує нові послуги та банківські продукти для фізичних і юридичних осіб, розширює перелік послуг, намагається якомога повніше задовольнити потреби і сподівання клієнтів банку, шляхом охоплення тих сегментів ринку банківських послуг, в яких він до цього часу не був представлений.

Згідно із проведеним у кваліфікаційній роботі аналізом визначено, що депозити АТ «Державний ощадний банк України» за коштами клієнтів протягом досліджуваного періоду 2019-2021 років постійно зростають, що свідчить про вдалу реалізацію банківською установою власної депозитної політики.

Важливою є співпраця АТ «Державний ощадний банк України» з міжнародними організаціями, які можуть поділитися своїм досвідом і рекомендаціями щодо вдосконалення функціонування банківської системи та формування і реалізації депозитної політики банків.

Основним способом підвищення ефективності формування та реалізації депозитної політики є розробка і впровадження депозитного меморандуму. При чому це стосується не тільки АТ «Державний ощадний банк України», адже для підвищення ефективності діяльності банківської системи і економіки загалом, кожен банк повинен розробити і впровадити власний депозитний меморандум, що дасть змогу підвищити ефективність діяльності всієї банківської системи країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексєєнко М. Актуальні питання депозитного формування ресурсної бази банків. Банківська справа. 2013. №3. С. 34-42.
2. Андрушків Т. Депозитна політика комерційного банку та напрями її вдосконалення. Українська наука: минуле сучасне, майбутнє. 2012. №. 17. С. 3-13.
3. Бартош О.М. Депозитна політика банку та основні етапи її формування. Вісник університету банківської справи. 2008. №3. С. 97-101.
4. Блискавка О. Зеленцова А. Фінансова грамотність населення та розвиток національної економіки. Фінансовий ринок України. 2012. № 9. С. 14-16.
5. Бонд Р. Фінансова грамотність та обізнаність в Україні: Факти та висновки. Київ, Україна 2-е видання, доп. та випр. 2010. 236 с.
6. Васюренко О. В. Банківський менеджмент: посібник. Київ. Академія. 2001. 320 с.
7. Вовчак О. Банківська справа: навч. посіб. Львів: Новий Світ-2000, 2008. С. 276-294.
8. Волохата В. Є. Роль депозитної політики в управлінні ресурсами банку. Вісник НТУ «ХПІ». Харків, 2012 . № 58 (964). С. 38-46.
9. Депозити АТ «Державний ощадний банк України». URL: <https://www.oschadbank.ua/deposits>
10. Депозитна політика банку: реферат. Херсон. 2006. URL: <https://www.kazedu.kz/referat/125789/2>
11. Дзюблюк О. В. Розвиток банківської системи України як основа реалізації стратегії економічного зростання: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2010. С. 384-386.
12. Дзюблюк О. В. Банківські операції: підручник. Тернопіль: ТНЕУ: Економічна думка, 2009. 696 с.
13. Дмитрієва О. А. Оптимізація депозитної діяльності комерційного

банку. Фінанси України. 2008. № 5. С. 4.

14. Дмитрієва О. О. Депозитні операції в системі послуг комерційного банку: проблеми їх ефективності. Банківська справа. 2006. № 2. С. 10.

15. Дробязко А. Як працює банківська система України в умовах війни. URL: <https://mind.ua/openmind/20239949-yak-pracyue-bankivska-sistema-ukrayini-v-umovah-vijni>

16. Еш С. Тютіна К. Депозитна політика комерційного банку та напрями її вдосконалення в умовах економічної кризи банків URL: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/9499/1/DEPOZITIC%20POLICY%20OF.pdf>

17. Житний, П. Д. Депозитна політика комерційних банків на сучасному етапі та шляхи її удосконалення. НБУ ім. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/node/2116>

18. Кириленко В. Депозитна політика комерційного банку. Банківська справа. 2005. № 2. С. 8.

19. Кіндрацька Л. М. Бухгалтерський облік і прийняття рішень в банках. Київ: КНЕУ. 2007. 38 с.

20. Колесников О. В., Бойко Д. І., Коковіхіна О. О. Історія грошей та фінансів: навч. посіб. 2-ге видання, виправлене та доповнене. Київ: Центр навчальної літератури, 2008. С. 140-144.

21. Консолідований звіт про управління, фінансова звітність та звіт незалежного аудитора за 2019 рік АТ «Державний ощадний банк України». URL: <https://www.oschadbank.ua/finansova-zvitnist>

22. Консолідований звіт про управління, фінансова звітність та звіт незалежного аудитора за 2020 рік АТ «Державний ощадний банк України». URL: <https://www.oschadbank.ua/finansova-zvitnist>

23. Консолідований звіт про управління, фінансова звітність та звіт незалежного аудитора за 2021 рік АТ «Державний ощадний банк України». URL: <https://www.oschadbank.ua/finansova-zvitnist>

24. Кравець В. М., Кравець О. В., Міщанка В. І. Західноєвропейський банківський бізнес: становлення і сучасність. Київ : Знання-Прес, 2003. С. 24-27

25. Кредити АТ «Державний ощадний банк України». URL: <https://www.oschadbank.ua/credits>
26. Кучеренко С. А. Депозитна політика банку та основні напрями її реформування. БІЗНЕСІНФОРМ. 2013. №6. С. 342-345.
27. Лавров Р. В. Депозитна політика банку в сучасних умовах. URL: www.nvisnik.geci.cn.ua/pdf/.../182-187.pdf
28. Міщенко В. І., Слав'янська Н. Г. Банківські операції: підручник. Київ: Знання, 2006. (Вища освіта XXI століття) - ISBN 978-966-680-312-5. С. 109-110.
29. Мороз А. М., Савлук М. І., Пуховкіна М. Ф. Банківські операції: підручник. К. : КНЕУ. 2008. С. 608-610.
30. Офіційний сайт АТ «Державний ощадний банк України». URL: <https://www.oschadbank.ua/>
31. Пошнєв Р. В. Депозитна політика банку: суть та значення в діяльності банківської установи. Формування ринкових відносин в Україні. 2007. № 11. С. 121-125.
32. «Про банки та банківську діяльність» Закон України від 20.09.2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2121-14>
33. «Про депозитарну систему України» Закон України від 06.07.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5178-17/ed20191018>
34. «Про додаткові заходи щодо діяльності банків» Постанова Правління НБУ № 319 від 11.10.2008 року URL: <http://www.bank.gov.ua>
35. «Про цінні папери та фондовий ринок» Закон України від 23 лютого 2006 року № 3480-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>
36. Пустова, А. В. Депозитна політика комерційних банків України та шляхи їх удосконалення на сучасному етапі. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/2116>
37. Райхельд Ф. Маркі Р. Щира лояльність. Ключ до завоювання клієнтів на все життя. Манн, Иванов и Фербер. 2012. 252 с.
38. Рисін В. В. Складові елементи ефективної ресурсної політики комерційного банку. Регіональна економіка. 2009. № 3. С. 6.

39. Стельмах В. С., Ілляш М. М. Енциклопедія банківської справи України. Київ: Молодь, вид. Дім «Ін Юре», 2001. 679 с.
40. Сутність, роль та завдання депозитної політики URL: https://vuzlit.ru/104220/sutnist_rol_zavdannya_depozitnoyi_politiki
41. Тертична Н. В. Удосконалення механізму формування депозитної політики в банках України. Науковий вісник ЛНАУ. 2009. № 6. С. 141-147.
42. Фінансова звітність АТ «Державний ощадний банк України». URL: <https://www.oschadbank.ua/finansova-zvitnist>
43. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб. URL: <http://www.fg.gov.ua>

ДОДАТКИ